

2015

þý — • Å Á É À ± Ê ° ® ^ ½ É ã . ° ± 1 Ä ± À
þý , μ ã ¼ ¹ ° ¬ ì Á ³ ± ½ ¬ Ä · Â

Loizides, Constantinos

þý Á ì³ Á ± ¼ ¼ ± "¹ μ , ½ - Â ° ± ¹ • Å Á É À ± Ê ° ì ÿ ¹ ° ç ½ ç ¼ ¹ ° ì " - ° ± ¹ ç , £ Ç ç » ® • ç ¼ ¹ ° î ½ ° ± ¹
þý • À ¹ ã ã · ¼ î ½ , ± ½ μ À ¹ ã ã ® ¼ ¹ ç • μ ¬ À ç » ¹ Â ¬ Æ ç Å

<http://hdl.handle.net/11728/6865>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

**Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ**

ΤΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΟΪΖΙΔΗ

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Οικονομικό
Δίκαιο (LLM)**

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

Πάφος, Κύπρος

2015

Υποβληθείσα στη Σχολή Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών

σε μερική εκπλήρωση

των απαιτήσεων για την απόκτηση

του Πτυχίου του

LLM

**Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ**

Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπων Καθηγητής

Δρ. Κωνσταντίνος Αθανασόπουλος

Εξεταστική Επιτροπή

Δομή εργασίας

Η παρούσα εργασία εκπονείται μέσα στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο (LLM) και έχει αντικείμενο τα την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα πολιτικά θεσμικά όργανα της.

Στόχος τη εργασίας είναι η γνωριμία του αναγνώστη με τα πολιτικά θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι αποφάσεις των οποίων διέπουν αποφασιστικά τη ζωή μας και χωρίς η παρουσία τους να γίνεται αντιληπτή στην καθημερινότητα μας.

Ακούμε καθημερινά στην ειδησιογραφία για την άσκηση πολιτικής από όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συχνά, πολλοί από εμάς του πολίτες της Ενωμένης Ευρώπης, αγνοούμε το ρόλο και τη σημασία των αποφάσεων αυτών των οργάνων.

Θα προσπαθήσω, μέσα από την εργασία αυτή, να παρουσιάσω και να αναλύσω αυτά τα πολιτικά και θεσμικά όργανα, ποια ήταν η φιλοσοφία πίσω από την ίδρυση τους και πως οι αποφάσεις τους επηρεάζουν σημαντικά την ζωή μας. Παράλληλα, θα προσπαθήσω να ελαχιστοποιήσω το έλλειμμα γνώσης γύρω από τον τρόπο λήψης των αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωσης και πως εμείς οι Ευρωπαίοι Πολίτες μπορούμε να επηρεάσουμε τη διαδικασία αυτή.

Η εργασία χωρίζεται σε 5 Κεφάλαια.

Στο πρώτο Κεφάλαιο γίνεται μια γενική παρουσίαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των παραγόντων που οδήγησαν στην ίδρυση της και στη συνεργασία των λαών της Ευρώπης καθώς επίσης και σε βασικά χαρακτηριστικά λειτουργίας της.

Στο δεύτερο Κεφάλαιο γίνεται μια λεπτομερής παρουσίαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της φωνής των Ευρωπαίων πολιτών. Εξετάζεται η διαδικασία σύνθεσης του, ο ρόλος του και βεβαίως ο τρόπος άσκησης των αρμοδιοτήτων του.

Το τρίτο Κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το κατεξοχήν διακυβερνητικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γίνεται αναφορά στο ρόλο του και στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην έκδοση των συμπερασμάτων που εγκρίνονται έπειτα από κάθε σύνοδο του.

Στο τέταρτο Κεφάλαιο παρουσιάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, του οργάνου εκείνου που αποτελεί τον εκτελεστικό βραχίονα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ρόλου του στην θέσπιση των νομοθετικών προτάσεων.

Τέλος, στο πέμπτο Κεφάλαιο γίνεται κριτική στη λειτουργία των πιο πάνω θεσμικών πολιτικών οργάνων και ειδική αναφορά στη Συνθήκη της Λισσαβόνας με την οποία καθορίστηκε ο ρόλος και οι αρμοδιότητες τους. Παρουσιάζονται επίσης σκέψεις – προβληματισμοί – εισηγήσεις ως προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, το παρόν και το μέλλον της.

Syllabus

This project has been carried out as a thesis for the “European and International Business Law (LLM)”. The main subject of the project is to state and set out all the details of the Institutional Instruments of the European Union and how the decision making process affects our day-to-day life. It is divided into 5 chapters.

Chapter 1 is presenting the European Union and the vision of its establishment. European Union is set up with the aim of ending the frequent and bloody wars between neighbour countries in Europe.

In **Chapter 2**, there is a detailed analysis of the European Parliament, the only directly- elected EU body with legislative, supervisory and budgetary responsibilities.

Furthermore, **Chapter 3** is presenting the European Council the role of which is to define the EU’s overall political direction and priorities. It sets out the EU’s policy agenda, traditionally by adopting “conclusions” during European council meetings, which identify issues of concern and actions to be taken.

Chapter 4 is presenting the European Commission which promotes the general interest of the European Union, by proposing and enforcing legislation, as well as by implementing policies. The European Commission is also responsible for the management of the EU policies and supervises the EU funding.

Finally, in **Chapter 5** there is a critical view of the above Institutional Instruments and their role and influence on the European People’s lives and how those institutions contribute to the European integration.

Αφιέρωση

Στη σύζυγο μου Χριστίνα για την αμέριστη στήριξη της καθόλη τη διάρκεια φοίτησης μου.

Στις κόρες μου, Σιμώνη και Αλεξάνδρα, με την ευχή μην σταματήσουν ποτέ να αναζητούν την πρόοδο και την ευημερία στη ζωή τους.

Ευχαριστίες

Σε όλους τους καθηγητές μου για τις γνώσεις που μου προσέφεραν.

Στους συμφοιτητές μου που έκαναν ευχάριστη την περίοδο φοίτησης μας.

Κατάλογος Εικόνων

1	Συνθήκη των Παρισίων	(1951)	85
2	Συνθήκες της Ρώμης	(1957)	86
3	Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη – Λουξεμβούργο	(1986)	87
4	Συνθήκη του Μάαστριχτ	(1992)	88
5	Συνθήκη του Άμστερνταμ	(1997)	89
6	Συνθήκη της Νίκαιας	(2001)	90
7	Συνθήκη της Λισσαβόνας	(2007)	91

Πίνακας Περιεχομένων

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Γνωριμία με την Ευρωπαϊκή Ένωση

α. Γενικά περί Ευρωπαϊκής Ένωσης	12
β. Οι Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	14
γ. Η Συνθήκη της Λισσαβόνας	16
δ. Νομοθεσία	22
ε. Διαδικασία Λήψης αποφάσεων	24
στ. Διαδικασία «διπλής πλειοψηφίας»	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

α. Γενικά – Σύνοψη	30
β. Ρόλος – Αρμοδιότητες	33
γ. Λειτουργία	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

α. Γενικά	40
β. Ρόλος	43
γ. Συμπεράσματα	45
δ. Συντονισμός Οικονομικής Πολιτικής	46
ε. Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Άμυνας	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

α. Σύνοψη – Έδρα – Ρόλος	48
β. Υποβολή Νομοθετικών προτάσεων	53
γ. Διαχείριση προϋπολογισμού ΕΕ και κατανομή κονδυλίων	54

δ. Εφαρμογή Κοινοτικού Δικαίου	55
ε. Εκπροσώπηση ΕΕ στη Διεθνή σκηνή	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Επίλογος

α. Διαπιστώσεις	57
β. Συμπεράσματα	60
γ. Προτάσεις	64

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΧΑΡΤΕΣ

α. Η αρχή (1952)	74
β. Η πρώτη διεύρυνση (1973)	75
γ. Η ένταξη της Ελλάδας (1981)	76
δ. Η Ιβηρική διεύρυνση (1986)	77
ε. Η ενσωμάτωση της Αν. Γερμανίας (1990)	78
στ. Η διεύρυνση προς Βορρά (1995)	79
ζ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μετά το τοίχος (2004)	80
η. Η διεύρυνση προς Νοτιοανατολάς (2007)	81
θ. Η ένταξη της Κροατίας (2013)	82
ι. Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα (2015)	83
ια. Οι υποψήφιοι για ένταξη χώρες (2015)	84

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

De Grauwe, Paul (2008), Τα οικονομικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

José Manuel Durão Barroso, Πρώην Προέδρος Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ομιλία στο Πανεπιστήμιο Χούμπολτ, Βερολίνο 8 Μαΐου 2014

Αθανασόπουλος, Κ.Ι. (2010), Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα

Γρηγορίου & Κουντούρης (2011). Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών «Ευρωπαϊκές κοινωνίες και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση»

Θεοδωρόπουλος, Σ. (2006), Εξελίξεις και προοπτικές της Ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης, Εκδόσεις Σταμούλη

Κανελλόπουλος, Π.Ι. (2003), Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 4^η έκδοση, Εκδόσεις Ν. Σάκκουλα, Αθήνα

Κανελλόπουλος, Π.Ι. (2010), η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδόσεις Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)

Μαραβέγιας, Ν. (2014), Άρθρο «Ευρώπη, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκή Πολιτική»

Μαραβέγιας, Ν., Περιοδικό «Κοινωνία Πολιτών» τ. 14, «Ποια Ευρώπη θέλουμε;»

Μούσης, Ν. (2011), Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική 13^η έκδοση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

<http://europa.eu/!nd48yc>

<http://europa.eu/pol>

<http://www.moi.gov.cy>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

α. Γενικά περί Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το τέλος του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου βρήκε την Ευρωπαϊκή Ήπειρο πλήρως κατεστραμμένη και διαιρεμένη σε δύο πολύ διαφορετικές ομάδες κρατών.

Στην Ανατολική Ευρώπη, η Σοβιετική Ένωση με την εδαφική και πληθυσμιακή υπεροχή της Ρωσίας και με μια ενωτική ιδεολογία που είχε φοβερή απήχηση σε πάμφτωχους λαούς μπορούσε εύκολα να προσαρτήσει τις γειτονικές της χώρες και να εγκαθιδρύσει φιλικά προς αυτή καθεστώτα. Επιπλέον, μπορούσε να τους προσφέρει ασφάλεια (κατά κανόνα με δικτατορικά καθεστώτα διοίκησης), μια ευρεία αγορά για τις εισαγωγές και εξαγωγές τους και την εξασφάλιση των βασικών αναγκών των λαών τους, της στέγης και της τροφής.

Στη Δυτική Ευρώπη, την ίδια περίοδο, ενώ οι λαοί ζούσαν στα περισσότερα κράτη κάτω από δημοκρατικά καθεστώτα διοίκησης και απολάμβαναν τα στοιχειώδη δικαιώματα ελευθερίας, εντούτοις, η οικονομική ευημερία των λαών αυτών δεν ήταν πολύ καλύτερη από αυτή των λαών της Ανατολικής Ευρώπης. Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, υπό το φόβο της διάδοσης του Κομμουνισμού, αποφάσισαν να βοηθήσουν στην ανοικοδόμηση και την οικονομική ανάπτυξη της Δυτικής Ευρώπης.

Παράλληλα, η ίδια η Δυτική Ευρώπη συνειδητοποιεί ότι δεν θα υπάρξει ειρήνη και ευημερία για την Ευρώπη αν τα κράτη εξακολουθήσουν να βασίζονται και να μάχονται για την εθνική τους κυριαρχία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργήθηκε για να τεθεί τέλος στους συχνούς και αιματηρούς πολέμους μεταξύ των γειτονικών χωρών που κατέληξαν στον

Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ήδη από το 1950, με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα αρχίζει η ένωση των ευρωπαϊκών χωρών σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο με στόχο τη διασφάλιση διαρκούς ειρήνης. Τα έξι ιδρυτικά μέλη είναι το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες. Το 1957, με τη Συνθήκη της Ρώμης ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), ή «Κοινή Αγορά».

Σήμερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι μια οικογένεια 28 ευρωπαϊκών δημοκρατικών χωρών που συνεργάζονται για τη βελτίωση του τρόπου ζωής των πολιτών τους και για τη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου. Μέσα σε λίγο περισσότερο από μισό αιώνα, η Ευρωπαϊκή Ένωση καθιέρωσε την ειρήνη και την ευημερία μεταξύ των πολιτών της, δημιούργησε ένα ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα (το ευρώ) και μία «ενιαία αγορά» χωρίς σύνορα, όπου τα αγαθά, οι άνθρωποι, οι υπηρεσίες και τα κεφάλαια κυκλοφορούν ελεύθερα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί πλέον μεγάλη εμπορική δύναμη και κατέχει παγκόσμια πρωτοκαθεδρία σε τομείς όπως η προστασία του περιβάλλοντος και η αναπτυξιακή βοήθεια. Συνεπώς, δεν είναι καθόλου περίεργο ότι τα κράτη μέλη της αυξήθηκαν από 6 σε 28 και ότι κι άλλες χώρες επιθυμούν να προσχωρήσουν σε αυτή.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ένα πρωτότυπο τρόπο λειτουργίας. Είναι πρωτότυπος γιατί οι χώρες που την αποτελούν (τα «κράτη μέλη» της) συνεχίζουν να είναι ανεξάρτητα κυρίαρχα έθνη, αλλά εκχωρούν στην Ένωση μέρος των εθνικών κυριαρχιών τους δικαιωμάτων ούτως ώστε να αποκτήσουν ισχύ και παγκόσμια επιρροή την οποία καμία χώρα δεν θα μπορούσε να έχει μόνη της. Δεν είναι ομοσπονδία όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αλλά ούτε ένας οργανισμός συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων, όπως τα Ηνωμένα Έθνη. Στην πραγματικότητα, είναι μοναδική στον κόσμο.

Ο συγκερασμός των εθνικών κυριαρχιών σημαίνει πρακτικά ότι τα κράτη μέλη μεταβιβάζουν ορισμένες από τις εξουσίες λήψης αποφάσεων που διαθέτουν σε κοινά θεσμικά όργανα τα οποία έχουν συσταθεί από τα ίδια, ούτως ώστε οι αποφάσεις για συγκεκριμένα θέματα κοινού ενδιαφέροντος να μπορούν να λαμβάνονται δημοκρατικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

β. Οι Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στο κράτος δικαίου. Αυτό σημαίνει ότι κάθε ενέργεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης στηρίζεται σε Συνθήκες που έχουν εγκριθεί εκούσια και με δημοκρατικές διαδικασίες από όλες τις χώρες της. Για τις Συνθήκες γίνονται διαπραγματεύσεις και, στο τέλος, αφού συμφωνήσουν όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις επικυρώνουν με τα κοινοβούλιά τους ή μέσω δημοψηφίσματος.

Οι Συνθήκες προσδιορίζουν τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους κανόνες των θεσμικών οργάνων της, το πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις και τη σχέση ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη. Οι Συνθήκες τροποποιήθηκαν με κάθε προσχώρηση νέων κρατών μελών. Μερικές φορές τροποποιήθηκαν, επίσης, για να αναμορφωθούν τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για να της δώσουν νέους τομείς αρμοδιότητας.

Η πιο πρόσφατη τροποποιητική Συνθήκη — η Συνθήκη της Λισαβόνας — υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007 και άρχισε να ισχύει την 1η Δεκεμβρίου 2009. Οι προηγούμενες Συνθήκες έχουν ενσωματωθεί στην τωρινή ενοποιημένη εκδοχή, η οποία περιλαμβάνει τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή και προσπαθώντας να καταγράψουμε τις σημαντικότερες διακυβερνητικές διασκέψεις, αυτές κατέληξαν στις πιο κάτω Συνθήκες:

1 Συνθήκη του Παρισιού

Υπογράφηκε στις 18 Απριλίου 1951 και τέθηκε σε ισχύ το 1952. Έληξε το 2002.

Ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα

2 Συνθήκες της Ρώμης

Υπογράφηκαν στις 25 Μαρτίου 1957 και τέθηκαν σε ισχύ το 1958

Ίδρυσαν την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ)

3 Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ) – Λουξεμβούργο

Υπογράφηκε στις 17 Φεβρουαρίου του 1986 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 1987

Τροποποίησε την Συνθήκη της ΕΚ και άνοιξε το δρόμο για την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς.

4 Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) – η Συνθήκη του Μάαστριχτ

Υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993

Ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενίσχυσε το ρόλο του Κοινοβουλίου ως προς τη λήψη αποφάσεων και πρόσθεσε νέους τομείς πολιτικής συνεργασίας

5 Συνθήκη του Άμστερνταμ

Υπογράφηκε στις 2 Οκτωβρίου 1997 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999

Τροποποίησε τις προηγούμενες Συνθήκες

6 Συνθήκη της Νίκαιας

Υπογράφηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2001 και τέθηκε σε ισχύ το 2003

Εκσυγχρόνισε το θεσμικό σύστημα της ΕΕ έτσι ώστε να μπορεί να εξακολουθήσει να λειτουργεί αποτελεσματικά μετά την προσχώρηση το 2004 στην ΕΕ σημαντικού αριθμού κρατών

7 Συνθήκη της Λισσαβόνας

Υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007 και τέθηκε σε ισχύ το 2009. Έληξε το 2011.

Τροποποίησε τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και τις Συνθήκες περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ). Απλοποίησε τις μεθόδους εργασίας και τους κανόνες ψηφοφορίας, δημιούργησε τον θεσμό του προέδρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εισήγαγε νέες δομές επιδιώκοντας να ενισχύσει τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο παγκόσμιο τοπίο.

γ. Συνθήκη της Λισσαβόνας

Τον Δεκέμβριο του 2000 στη Νίκαια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε να αναθεωρήσει τις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκφράζοντας έτσι

την ανάγκη να αρχίσει μια ευρύτερη και πιο βαθιά συζήτηση για το μέλλον της Ένωσης. Η Διακήρυξη της Νίκαιας εντόπισε τέσσερα κύρια θέματα προς μελέτη:

1. Πώς να καθιερώσει και ακολούθως να διατηρήσει ένα ακριβέστερο διαχωρισμό ευθυνών μεταξύ της Ένωσης και των Κρατών Μελών σύμφωνα με την «αρχή της επικουρικότητας¹»
2. Το καθεστώς που θα δοθεί στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων όπως έχει διακηρυχθεί στη Νίκαια
3. Την απλοποίηση των Συνθηκών ώστε να γίνουν σαφέστερες και πιο κατανοητές
4. Το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στο Ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Έπειτα από αλληπάλληλες έντονες και επίπονες διαπραγματεύσεις η Ευρωπαϊκή Ένωση οδηγήθηκε στη Συνθήκη της Λισσαβόνας, κύριος σκοπός της, όπως εκφράζεται και στο προοίμιό της, είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της δημοκρατικής νομιμοποίησης της ΕΕ, καθώς και η βελτίωση της συνοχής της δράσης της Ένωσης.

Η διεύρυνση με δέκα νέα μέλη το 2004 κατέστησε επιτακτική την ανάγκη θεσμικών προσαρμογών, ώστε να είναι δυνατή η εύρυθμη λειτουργία μιας Ένωσης με 28 ή περισσότερα κράτη μέλη. Η νέα Συνθήκη τροποποιεί, αφενός μεν, τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), αφετέρου δε, τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Κοινότητας (ΣΕΚ), η οποία μετονομάζεται σε Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Διατηρούνται, επομένως, οι δύο βασικές ιδρυτικές Συνθήκες, ενώ η Ένωση αποκτά ενιαία νομική προσωπικότητα και αντικαθιστά την Κοινότητα ως νομικό πρόσωπο.

¹ Σύμφωνα με την αρχή αυτή, όλες οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να λαμβάνονται όσο το δυνατό πιο κοντά στον Ευρωπαίο πολίτη. Με άλλα λόγια, η Ένωση δεν θα πρέπει να αναλαμβάνει δράση παρά μόνο για θέματα για τα οποία έχει αποκλειστική ευθύνη εκτός και αν η δράση της θα είναι πιο αποτελεσματική από τη δράση που θα αναλάμβαναν τα κράτη μέλη σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας είναι το φυσικό επακόλουθο της συνεχούς ανέλιξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανταποκρινόμενη στις νέες παγκόσμιες προκλήσεις και με σκοπό να καταστήσει την Ένωση πιο αποτελεσματική, πιο δημοκρατική και πιο συγκροτημένη, η Ευρωπαϊκή Ένωση έπρεπε να αναθεωρήσει τον τρόπο λειτουργίας της. Η ανάγκη για τροποποίηση του τρόπου και των κανόνων λειτουργίας της προέβαλλε επιτακτικά, ώστε να μπορέσει η Ένωση να λειτουργήσει σωστά με διευρυμένο αριθμό Κρατών Μελών.

Η Συνθήκη αποτέλεσε αισθητή βελτίωση σε σχέση με τις προηγούμενες Συνθήκες αφού εκσυγχρόνισε την Ευρωπαϊκή Ένωση και την εξόπλισε με τα εργαλεία εκείνα που ανταποκρίνονται στις νέες εσωτερικές ανάγκες και διεθνείς προκλήσεις, στη σύνθετη παγκοσμιοποιημένη οικονομία, καθώς και στις εύλογες απαιτήσεις των πολιτών για περισσότερη δημοκρατία, ασφάλεια και δικαιοσύνη και για ευρύτερη συμμετοχή της Ευρώπης στη διαμόρφωση και εμπέδωση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

Η Συνθήκη κατάφερε να εμπλουτίσει σημαντικά το πλαίσιο αρχών και αξιών που διέπει τη λειτουργία της Ένωσης. Η ρητή αναφορά στην αρχή της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της ελευθερίας, του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας αλλά και στη σημασία της κοινωνικής δικαιοσύνης και προόδου και της πλήρους απασχόλησης, σε συνδυασμό με τον νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και την ενίσχυση των ρυθμίσεων για την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, αποτελούν σημαντικά βήματα για την ευρύτερη δημοκρατική νομιμοποίηση της ενοποιητικής διαδικασίας. Ταυτόχρονα, οι ίδιοι οι πολίτες αποκτούν αυξημένο ρόλο με τη θεσμοθέτηση του δικαιώματος «πρωτοβουλία πολιτών²» και την ενίσχυση του ελεγκτικού ρόλου των

² Κανονισμός (ΕΚ) 211/2011: Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν το δικαίωμα ανάληψης πρωτοβουλίας βάσει του οποίου μπορούν να καλέσουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει μια

εθνικών κοινοβουλίων, παράλληλα και όχι σε βάρος της διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η νέα Συνθήκη εμπλουτίζει, επίσης, το περιεχόμενο των αρχών που ήδη χαρακτηρίζουν τους στόχους και τη λειτουργία της Ένωσης. Στην κατεύθυνση αυτή, η αρχή της αλληλεγγύης συμπληρώνεται με τη διάσταση της αμοιβαίας συνδρομής (ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής) καθώς και τις ρυθμίσεις πολιτικής προστασίας. Η συστηματοποίηση και ο εμπλουτισμός του πλαισίου αρχών και αξιών της Ένωσης, ως τμήμα του κεκτημένου της, αυξάνει τις υποχρεώσεις τρίτων χωρών, οι οποίες επιθυμούν τη συνεργασία, σύνδεση ή και προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως συμβαίνει στην περίπτωση των γενικότερων οικονομικοπολιτικών κριτηρίων, η προώθηση των σχέσεων τρίτων χωρών με την Ευρωπαϊκή Ένωση προϋποθέτει όχι μόνον την αποδοχή αλλά και την τήρηση, στην πράξη, του συνόλου του αξιολογικού πλαισίου της Ένωσης.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας δεν αντικατέστησε όλες τις προγενέστερες συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να ξεκινήσει από την αρχή, όπως είχε δοκιμάσει να κάνει η Συνταγματική Συνθήκη αλλά επιστρέφει στην παραδοσιακή μέθοδο, στην αναθεώρηση / τροποποίηση μιας Συνθήκης. Με αυτή την έννοια, η Συνθήκη της Λισαβόνας τροποποιεί τη Συνθήκη εγκαθίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας³ και τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁴. Οι δύο συνθήκες θα έχουν την ίδια ισχύ.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο της Συνθήκης είναι σε θέση να προσδώσει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και να ενισχύσει τη δημοκρατική

νομική πράξη σε οποιοδήποτε τομέα αρμοδιότητας της. Ουσιαστικά αποτελεί το πρώτο παράδειγμα διακρατικής συμμετοχικής δημοκρατίας.

³ η Συνθήκη εγκαθίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μετονομάζεται πλέον σε *Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης*

⁴ Η *Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης* θα διατηρήσει τον τίτλο της

λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνωρίζεται ως θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποσαφηνίζεται ο ρόλος και η σύνθεσή του, ενώ ανατίθεται σε αυτό η λήψη αποφάσεων σε ένα σημαντικό αριθμό περιπτώσεων. Ταυτόχρονα, δημιουργείται η θέση μόνιμου Προέδρου του, αντί του εναλλασσόμενου ανά έξι μήνες προέδρου. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εκλέγεται με ειδική πλειοψηφία για 2,5 χρόνια, η θητεία του δε είναι άπαξ ανανεώσιμη. Ο Πρόεδρος θα προετοιμάζει τις συνόδους κορυφής, θα μεριμνά για την εφαρμογή των Συμπερασμάτων τους και θα εκπροσωπεί διεθνώς την Ένωση. Επιπλέον, εισάγονται κάποιες αλλαγές στην άσκηση της Προεδρίας του Συμβουλίου Υπουργών και στις συνθέσεις του, με το διαχωρισμό του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων από το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων.

Σημαντική θεωρείται και η θεσμοποίηση της ευρωμάδας (eurogroup), δηλαδή των άτυπων συναντήσεων των Υπουργών Οικονομικών των κρατών μελών που συμμετέχουν στην ευρωζώνη.

Για τη σύνθεση της Επιτροπής διατηρείται το σύστημα ενός Επιτρόπου ανά κράτος μέλος. Η Συνθήκη προέβλεπε μείωση του αριθμού των Επιτρόπων. Κατόπιν όμως του ιρλανδικού αιτήματος να κρατήσει κάθε χώρα το δικό της Επίτροπο, προκειμένου να πεισθούν οι Ιρλανδοί ψηφοφόροι να υπερψηφίσουν τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2008, δέχθηκε να παραμείνει η κατάσταση ως έχει.

Ιδιαίτερα ενισχυμένο στην Συνθήκη της Λισσαβόνας εμφανίζεται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασκεί από κοινού με το Συμβούλιο νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα, ασκεί σε άλλους τομείς συμβουλευτικά καθήκοντα και εκλέγει τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ταυτόχρονα, αυξάνεται ο αριθμός των μελών του από 736 σε 751 και

ενισχύονται οι σχέσεις του με τα Εθνικά Κοινοβούλια, με την ενημέρωση και την κοινοποίηση σε αυτά των διαφόρων νομοθετικών πράξεων από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με την μέριμνα για τήρηση της αρχής της επικουρικότητας. Επιπλέον, ουσιαστική ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πραγματοποιείται και μέσω της επέκτασης της διαδικασίας συναπόφασης σε 33 πλέον άρθρα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα συναποφασίζει, πλέον, με το Συμβούλιο, στο 95% των νομοθετικών προτάσεων. Ενισχύεται, έτσι, ουσιαστικά, η δημοκρατική νομιμότητα της Ένωσης ως νομοθετικής αρχής.

Η μετάβαση από το σύστημα της στάθμισης των ψήφων στο διαφανέστερο και δημοκρατικότερο σύστημα της διπλής πλειοψηφίας, δηλαδή του 55% του αριθμού των κρατών και του 65% του πληθυσμού, αποτελεί πρόσθετο βήμα δημοκρατικής νομιμοποίησης.

Το δικαιοδοτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναβαθμίζεται με αποτέλεσμα το πρώην ΔΕΚ⁵ και νυν ΔΕΕ⁶ με όλα τα υπόλοιπα δικαιοδοτικά όργανα να έχουν μεγαλύτερη νομική ισχύ, καθώς η αρμοδιότητά του επεκτείνεται σε όλους τους τομείς δραστηριότητας της Ένωσης (εξαιρείται η ΕΠΑΑ⁷), συμπεριλαμβανομένου για πρώτη φορά του 3ου πυλώνα.

Ριζοσπαστικές θεωρούνται οι αλλαγές της Συνθήκης της Λισσαβόνας στο τομέα της εξωτερικής παρουσίας, της αποτελεσματικότητας και της δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τη Διεθνή Κοινότητα, τα τρίτα κράτη και γενικότερα στις διεθνείς πολιτικές και οικονομικές σχέσεις της. Ο νέος μόνιμος Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και ο Ύπατος Εκπρόσωπος για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, με

⁵ Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

⁶ Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης: μεριμνά για την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ σε όλα τα κράτη μέλη· εξασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ συμμορφώνονται με το δίκαιο της ΕΕ

⁷ Ευρωπαϊκή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας: Ιδρύθηκε το 1999 στην Κολωνία.

υποχρέωση να λογοδοτεί ενώπιον του Κοινοβουλίου, απαντά στο πάγιο αίτημα τρίτων χωρών (κυρίως των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής) για σταθερό συνομιλητή. Ταυτόχρονα, ο Μόνιμος Πρόεδρος προετοιμάζει τις συναντήσεις, συντονίζει και διασφαλίζει τη συνέχεια της δράσης της Ένωσης και, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Υπατου Εκπροσώπου, εκπροσωπεί την Ένωση προς τα έξω. Από την πλευρά του, ο Υπάτος Εκπρόσωπος διορίζεται με ειδική πλειοψηφία από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με σύμφωνη γνώμη του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ταυτόχρονα, με την ιδιότητα του Αντιπροέδρου της Επιτροπής, του Προέδρου του Συμβουλίου εξωτερικών σχέσεων και του επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)⁸, είναι σε θέση να διασφαλίσει τον συνεκτικό χαρακτήρα της .

δ. Νομοθεσία

Υπάρχουν διάφορες κατηγορίες νομοθετικών πράξεων που εφαρμόζονται με διαφορετικούς τρόπους⁹:

Ο κανονισμός είναι ένας νόμος που πρέπει να εφαρμοστεί και δεσμεύει απευθείας κάθε κράτος μέλος. Δεν χρειάζεται να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών, αλλά ενδέχεται να χρειαστεί να τροποποιηθούν οι εθνικοί νόμοι ώστε να μην αντιβαίνουν στον κανονισμό.

Η οδηγία αποτελεί νόμο που δεσμεύει τα κράτη μέλη, ή μια ομάδα κρατών μελών, να επιτύχουν έναν συγκεκριμένο στόχο. Συνήθως, οι οδηγίες πρέπει να μεταφερθούν στο εθνικό δίκαιο ώστε να αρχίσουν να ισχύουν. Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι η οδηγία προσδιορίζει το αποτέλεσμα

⁸ Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) παρέχει υποστήριξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) όσον αφορά τις σχέσεις της τελευταίας με τον υπόλοιπο κόσμο. Πράγματι, μετά τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις της συνθήκης της Λισσαβόνας, η ΕΕ διαθέτει τη δυνατότητα για μία πιο ισχυρή, πιο συνεκτική και καλύτερα συντονισμένη εξωτερική δράση. Απόφαση [2010/427/ΕΕ](#).

⁹ http://europa.eu/eu-law/decision-making/legal-acts/index_el.htm

που πρέπει να επιτευχθεί: κάθε κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει ξεχωριστά για το πώς θα το πετύχει αυτό.

Η απόφαση μπορεί να απευθύνεται σε κράτη μέλη, ομάδες ανθρώπων ή ακόμα και συγκεκριμένα άτομα. Είναι δεσμευτική ως προς όλα τα μέρη της. Οι αποφάσεις χρησιμοποιούνται, π.χ. στις περιπτώσεις προτεινόμενων συγχωνεύσεων μεταξύ εταιρειών.

Οι συστάσεις και οι γνωμοδοτήσεις δεν έχουν δεσμευτική ισχύ.

Κάθε ευρωπαϊκός νόμος βασίζεται σε συγκεκριμένο άρθρο της Συνθήκης, το οποίο αποκαλείται «νομική βάση» της νομοθεσίας. Η νομική βάση προσδιορίζει τη νομοθετική διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί. Η Συνθήκη καθορίζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των προτάσεων της Επιτροπής, των διαδοχικών αναγνώσεων από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, και των γνωμοδοτήσεων των συμβουλευτικών οργάνων. Η Συνθήκη, επίσης, καθορίζει το πότε απαιτείται ομοφωνία και πότε αρκεί η ειδική πλειοψηφία ώστε να εκδώσει το Συμβούλιο τη νομοθεσία.

Το μεγαλύτερο μέρος της νομοθεσίας της Ένωσης εγκρίνεται με χρήση της «συνήθους νομοθετικής διαδικασίας». Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, το Κοινοβούλιο ασκεί νομοθετική εξουσία από κοινού με το Συμβούλιο.

Η διαδικασία ξεκινάει με την Επιτροπή. Όταν η Επιτροπή σκέφτεται να παρουσιάσει μια πρόταση για δράση, τότε συνήθως ζητά από τα κράτη, από επιχειρηματικούς κλάδους, από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και από μεμονωμένα άτομα να εκθέσουν τις απόψεις τους σχετικά με το θέμα. Οι γνώμες που συγκεντρώνονται λαμβάνονται υπόψη κατά την κατάρτιση της πρότασης της Επιτροπής, η οποία υποβάλλεται στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Η πρόταση μπορεί να γίνει ύστερα από

πρόσκληση από το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο ή τους ευρωπαίους πολίτες, ή μπορεί να ξεκινήσει με πρωτοβουλία της Επιτροπής.

Το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο διαβάζουν χωριστά και συζητούν την πρόταση. Αν δεν επιτευχθεί συμφωνία μετά τη δεύτερη ανάγνωση, τότε η πρόταση τίθεται ενώπιον μιας «επιτροπής συνδιαλλαγής» που περιλαμβάνει ισάριθμους εκπροσώπους από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής συνδιαλλαγής μετέχουν και εκπρόσωποι της Επιτροπής, οι οποίοι συμβάλλουν στις συζητήσεις. Μόλις επιτευχθεί συμφωνία στην επιτροπή συνδιαλλαγής, το συμφωνημένο κείμενο διαβιβάζεται στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο για τρίτη ανάγνωση, ώστε να αποκτήσει τελικά ισχύ νόμου. Στις περισσότερες περιπτώσεις, το Κοινοβούλιο ψηφίζει τις προτάσεις με απλή πλειοψηφία και το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία, σύμφωνα με την οποία τουλάχιστον το ήμισυ του συνολικού αριθμού των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αντιπροσωπεύουν περίπου τα δύο τρίτα του πληθυσμού, πρέπει να ψηφίσουν υπέρ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, στο Συμβούλιο απαιτείται ομοφωνία.

Υπάρχουν ιδιαίτερες διαδικασίες ανάλογα με το θέμα της πρότασης. Κατά τη διαδικασία διαβούλευσης, το Συμβούλιο οφείλει να ζητήσει τη γνώμη του Κοινοβουλίου για πρόταση της Επιτροπής, αλλά δεν είναι υποχρεωμένο να αποδεχτεί τη γνώμη του Κοινοβουλίου. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται μόνο σε ορισμένους τομείς, όπως οι εξαιρέσεις στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς και το δίκαιο του ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο της διαδικασίας συναίνεσης, το Κοινοβούλιο μπορεί να αποδεχτεί ή να απορρίψει μια πρόταση, αλλά δεν μπορεί να προτείνει τροποποιήσεις. Η διαδικασία αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί όταν η πρόταση αφορά την έγκριση μιας διεθνούς συνθήκης της οποίας έχει ολοκληρωθεί η διαπραγμάτευση. Επίσης, υπάρχουν μερικές περιπτώσεις όπου το

Συμβούλιο και η Επιτροπή, ή μόνο η Επιτροπή, μπορούν να θεσπίσουν νομοθεσία.

ε. Διαδικασία λήψης αποφάσεων

Στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμμετέχουν τρία βασικά θεσμικά όργανα: το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ), το οποίο αντιπροσωπεύει τους πολίτες της Ένωσης και εκλέγεται άμεσα από αυτούς με άμεση καθολική ψηφοφορία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο αντιπροσωπεύει τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα της Ένωσης συνολικά.

Αυτό το «θεσμικό τρίγωνο» ορίζει τις πολιτικές και θεσπίζει τις νομοθετικές πράξεις που εφαρμόζονται σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατ' αρχήν, η Επιτροπή είναι εκείνη που προτείνει νέες νομοθετικές πράξεις, οι οποίες όμως εγκρίνονται από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Στη συνέχεια, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη υλοποιούν τη νέα νομοθεσία και η Επιτροπή την επιβάλλει.

Γενικά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι εκείνη που προτείνει τη νέα νομοθεσία, αλλά η αρμοδιότητα για τη θέσπιση των νόμων εμπίπτει στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το Συμβούλιο μπορεί να ενεργεί χωρίς τη σύμπραξη άλλων οργάνων. Στη διαδικασία θέσπισης νομοθεσίας συμμετέχουν και άλλα θεσμικά όργανα.

Οι κύριες μορφές νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι οδηγίες και οι κανονισμοί. Οι οδηγίες καθορίζουν έναν κοινό στόχο για όλα τα κράτη μέλη, αλλά αφήνουν την επιλογή του τύπου και των μέσων επίτευξής του στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών. Συνήθως, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόσουν μια οδηγία εντός προθεσμίας ενός μέχρι

δύο ετών. Οι κανονισμοί ισχύουν άμεσα σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση χωρίς να απαιτούν κάποια περαιτέρω ενέργεια από τα κράτη μέλη.

Οι κανόνες και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο της Ένωσης ορίζονται στις Συνθήκες. Κάθε πρόταση για τη θέσπιση νέου ευρωπαϊκού νόμου πρέπει να βασίζεται σε ειδικό άρθρο της Συνθήκης που αποτελεί τη «νομική βάση» της πρότασης. Η νομική βάση προσδιορίζει τη νομοθετική διαδικασία που πρέπει να τηρηθεί. Οι τρεις βασικές διαδικασίες είναι: η «συναπόφαση», η «διαβούλευση» και η «σύμφωνη γνώμη».

Συναπόφαση: Η συναπόφαση είναι η πιο τρέχουσα διαδικασία σήμερα για τη θέσπιση των περισσότερων νόμων. Στο πλαίσιο της διαδικασίας συναπόφασης, το Κοινοβούλιο συμμετέχει σε ισότιμη βάση με το Συμβούλιο στην άσκηση των νομοθετικών εξουσιών. Αν το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο δεν μπορέσουν να συμφωνήσουν όσον αφορά πρόταση νομοθετικής πράξης, η πρόταση δεν γίνεται νόμος. Η διαδικασία προβλέπει δύο διαδοχικές «αναγνώσεις» σε κάθε θεσμικό όργανο. Αν επιτευχθεί συμφωνία κατά τις αναγνώσεις αυτές, η πρόταση γίνεται νόμος. Διαφορετικά, υποβάλλεται σε επιτροπή συνδιαλλαγής, η οποία αποτελείται από ίσο αριθμό εκπροσώπων του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου. Μόλις επιτευχθεί συμφωνία σ' αυτή την επιτροπή συνδιαλλαγής, το εγκεκριμένο κείμενο διαβιβάζεται πάλι στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, έτσι ώστε να αποκτήσει τελικά ισχύ νόμου. Η συνδιαλλαγή γίνεται όλο και πιο σπάνια. Πράγματι, οι περισσότεροι νόμοι που θεσπίζονται με τη διαδικασία της συναπόφασης εγκρίνονται είτε κατά την πρώτη είτε κατά τη δεύτερη ανάγνωση ως αποτέλεσμα της καλής συνεργασίας μεταξύ των τριών θεσμικών οργάνων.

Διαβούλευση: Η διαδικασία διαβούλευσης χρησιμοποιείται σε τομείς όπως η γεωργία, η φορολογία και ο ανταγωνισμός. Ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο ζητεί τη γνώμη του Κοινοβουλίου και της

Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής καθώς και της Επιτροπής των Περιφερειών. Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης, το Κοινοβούλιο μπορεί:

- να εγκρίνει την πρόταση της Επιτροπής
- να την απορρίψει ή
- να ζητήσει τροποποιήσεις

Εάν το Κοινοβούλιο ζητήσει τροποποιήσεις, η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει όλες τις αλλαγές που εισηγείται το Κοινοβούλιο. Εάν η Επιτροπή δεχθεί κάποιες από αυτές, υποβάλλει στο Συμβούλιο τροποποιημένη πρόταση. Η τελική απόφαση εναπόκειται στο Συμβούλιο, το οποίο είτε εγκρίνει την τροποποιημένη πρόταση είτε προβαίνει σε περαιτέρω τροποποιήσεις. Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, όπως και στο πλαίσιο όλων των άλλων διαδικασιών, εάν το Συμβούλιο τροποποιήσει πρόταση της Επιτροπής, η απόφαση αυτή πρέπει να ληφθεί ομόφωνα.

Σύμφωνη γνώμη: Στο πλαίσιο της διαδικασίας σύμφωνης γνώμης, το Συμβούλιο οφείλει να λάβει τη σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πριν από τη λήψη ορισμένων πολύ σημαντικών αποφάσεων. Η διαδικασία αυτή συμπίπτει με τη διαδικασία διαβούλευσης, αλλά το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να τροποποιήσει την πρόταση: πρέπει είτε να την εγκρίνει είτε να την απορρίψει. Για την αποδοχή («σύμφωνη γνώμη») απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία των ψηφισάντων. Η διαδικασία σύμφωνης γνώμης χρησιμοποιείται κυρίως για συμφωνίες με άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών προσχώρησης νέων χωρών στην ΕΕ.

στ. Διαδικασία «διπλής πλειοψηφίας»

Από την 1η Νοεμβρίου 2014, το Συμβούλιο εφαρμόζει μια νέα διαδικασία ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία γνωστή και ως ο κανόνας της «διπλής

πλειοψηφίας». Σύμφωνα με αυτή τη διαδικασία, όταν το Συμβούλιο ψηφίζει κατόπιν πρότασης της Επιτροπής ή του Υπατού Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, επιτυγχάνεται ειδική πλειοψηφία εφόσον πληρούνται δύο προϋποθέσεις: 55% των κρατών μελών ψηφίσουν υπέρ – στην πράξη αυτό σημαίνει τα 16 από τα 28 κράτη μέλη – η πρόταση υποστηρίζεται από έναν αριθμό κρατών μελών που αντιπροσωπεύουν το 65% τουλάχιστον του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ.

Η ίδια διαδικασία προβλέπει και το δικαίωμα αρνησικυρίας. Η μειοψηφία αρνησικυρίας πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τέσσερα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν άνω του 35% του πληθυσμού της ΕΕ.

Εφόσον δεν συμμετέχουν στην ψηφοφορία όλα τα μέλη του Συμβουλίου, για παράδειγμα λόγω της δυνατότητας εξαίρεσης σε ορισμένους τομείς πολιτικής, η απόφαση θεσπίζεται εφόσον την υπερψηφίσουν το 55% των συμμετεχόντων μελών του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 65% του πληθυσμού των συμμετεχόντων κρατών μελών.

Όταν το Συμβούλιο ψηφίζει επί πρότασης που δεν έχει υποβάλει η Επιτροπή ή ο Υπάτος Εκπρόσωπος, η απόφαση εκδίδεται εφόσον: ψηφίσουν υπέρ τουλάχιστον 72% των μελών του Συμβουλίου τα μέλη αυτά αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον 65% του πληθυσμού της ΕΕ.

Η αποχή στο πλαίσιο της ειδικής πλειοψηφίας λογίζεται ως αντίθετη ψήφος. Οποιοδήποτε μέλος του Συμβουλίου μπορεί να απέχει από οποιαδήποτε ψηφοφορία.

Έως τις 31 Μαρτίου 2017, τα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν να χρησιμοποιηθεί ο προηγούμενος κανόνας ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία. Σύμφωνα με αυτό τον κανόνα, κάθε αντιπρόσωπος κράτους

μέλους διαθέτει ορισμένο αριθμό ψήφων, όπως ορίζεται στις Συνθήκες της ΕΕ. Η στάθμιση των ψήφων ορίζεται στις Συνθήκες και αντικατοπτρίζει σε γενικές γραμμές τον πληθυσμό κάθε κράτους μέλους. Οι 352 ψήφοι κατανέμονται ως εξής:

Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία: 29 ψήφοι η κάθε χώρα

Ισπανία, Πολωνία: 27 ψήφοι η κάθε χώρα

Ρουμανία: 14 ψήφοι

Ολλανδία: 13 ψήφοι

Βέλγιο, Ελλάδα, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Τσεχική Δημοκρατία: 12 ψήφοι η κάθε χώρα

Αυστρία, Βουλγαρία, Σουηδία: 10 ψήφοι η κάθε χώρα

Δανία, Ιρλανδία, Κροατία, Λιθουανία, Σλοβακία, Φινλανδία: 7 ψήφοι η κάθε χώρα

Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λουξεμβούργο, Σλοβενία: 4 ψήφοι η κάθε χώρα

Μάλτα: 3 ψήφοι

Σύμφωνα με τον προηγούμενο κανόνα, επιτυγχάνεται ειδική πλειοψηφία στο πλαίσιο του Συμβουλίου εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: ψηφίζει υπέρ μια πλειοψηφία των κρατών μελών – δηλαδή 15 κράτη μέλη έχουν καταμετρηθεί τουλάχιστον 260 ψήφοι υπέρ επί συνόλου 352.

Κάθε κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει να εξακριβωθεί ότι οι θετικές ψήφοι αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 62% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ. Σε περίπτωση μη τήρησης του κριτηρίου αυτού, δεν εκδίδεται η απόφαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ (ΕΚ)

α. Γενικά – Σύνοψη

Η Συνθήκη ΕΚΑΧ θεσμοθέτησε μια Συνέλευση εκπροσώπων των λαών των κρατών μελών, έμμεσα εκλεγμένους αρχικά από τα Εθνικά Κοινοβούλια τους. Με ψήφισμα (30 Μαρτίου 1958) η συνέλευση μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Συνέλευση ενώ με αντίστοιχο ψήφισμα (30 Μαρτίου 1962) μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹⁰.

Το 1974 και συγκεκριμένα στην Διάσκεψη της Κοπεγχάγης στις 9-10 Δεκεμβρίου, λήφθηκε η πολιτική απόφαση για ενεργοποίηση των διατάξεων των Συνθηκών που προέβλεπαν άμεση εκλογή. Στα χρόνια που ακολούθησαν η ψηφοφορία μεταβλήθηκε σε άμεση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ή Ευρωκοινοβούλιο όπως συνηθίζεται στις μέρες μας να αποκαλείται, αποτελεί τη μοναδική πολυεθνική κοινοβουλευτική συνέλευση στον κόσμο και το μοναδικό θεσμικό όργανο που εκλέγεται με άμεση ψηφοφορία. Τα μέλη του, αντιπρόσωποι 500 και πλέον εκατομμυρίων πολιτών και 28 κρατών μελών εκλέγονται μετά από εκλογική διαδικασία, που πραγματοποιείται κάθε 5 χρόνια ταυτόχρονα σε όλες τις χώρες μέλη. Η συμμετοχή της κάθε χώρας στο συγκεκριμένο όργανο είναι αναλογική του πληθυσμού της. Ισχύει όμως η **αρχή της φθίνουσας αναλογικότητας**¹¹ ότι δηλαδή καμία χώρα δεν μπορεί να έχει λιγότερους από 6 αλλά ούτε και περισσότερους από 96 ευρωβουλευτές. Αριθμεί συνολικά 751 ευρωβουλευτές (750 συν ο Πρόεδρος) που μετέχουν σε διαφορετικές πολιτικές ομάδες (European

¹⁰ Άρθρο 189 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ)

¹¹ Σύμφωνα με την Αρχή της Φθίνουσας Αναλογικότητας οι μεγαλύτερες σε πληθυσμό χώρες εκπροσωπούνται από περισσότερους Ευρωβουλευτές αλλά οι μικρότερες χώρες έχουν μεγαλύτερο αριθμό ευρωβουλευτών από εκείνο που θα είχαν αν εφαρμοζόταν η αρχή της αναλογικότητας

Political Parties), ανάλογα με τις πολιτικές που εκπροσωπούν, και όχι βάσει της εθνικότητάς τους.

Οι 751 έδρες κατανέμονται ανά χώρα ως ακολούθως:

1	Βέλγιο	21
2	Βουλγαρία	17
3	Τσεχία	21
4	Δανία	13
5	Γερμανία	96
6	Εσθονία	6
7	Ιρλανδία	11
8	Ελλάδα	21
9	Ισπανία	54
10	Γαλλία	74
11	Κροατία	11
12	Ιταλία	73
13	Κύπρος	6
14	Λετονία	8
15	Λιθουανία	11
16	Λουξεμβούργο	6
17	Ουγγαρία	21
18	Μάλτα	6
19	Ολλανδία	26
20	Αυστρία	18
21	Πολωνία	51
22	Πορτογαλία	21
23	Ρουμανία	32
24	Σλοβενία	8
25	Σλοβακία	13

26	Φινλανδία	13
27	Σουηδία	20
28	Μεγάλη Βρετανία	73
	ΣΥΝΟΛΟ	751

Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπάρχουν χαλαροί πολιτικοί σχηματισμοί – συνομοσπονδίες εθνικών κομμάτων. Αν και η λειτουργία τους δεν συνάδει με τις γνώριμες κομματικές λογικές που συναντά κανείς στα εθνικά κοινοβούλια, σε ορισμένες περιπτώσεις οι συσχετισμοί επηρεάζουν αποφάσεις, έστω και έμμεσα (π.χ. η εκλογή του Προέδρου της Επιτροπής).

Για την συγκρότηση μιας πολιτικής ομάδας απαιτούνται τουλάχιστον 10 μέλη από τουλάχιστον 3 διαφορετικές χώρες.

Αυτή τη στιγμή υπάρχουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 8 πολιτικές ομάδες ενώ ταυτόχρονα υπάρχουν και 14 Ευρωβουλευτές οι οποίοι δεν είναι ενταγμένοι σε κανένα πολιτικό σχήμα και δηλώνονται ως Μη Εγγεγραμμένοι:

- η ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού κόμματος (Χριστιανοδημοκράτες) που είναι η μεγαλύτερη ομάδα και αριθμεί 217 Ευρωβουλευτές
- η ομάδα της Προοδευτικής Συμμαχίας Σοσιαλιστών και Δημοκρατών που αριθμεί 190 Ευρωβουλευτές
- η ομάδα των Ευρωπαϊών Συντηρητικών και Μεταρρυθμιστών που αριθμεί 74 Ευρωβουλευτές
- η ομάδα της Συμμαχίας Ελευθέρων και Δημοκρατών για την Ευρώπη που αριθμεί 70 Ευρωβουλευτές
- η Συνομοσπονδιακή ομάδα της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς και της Αριστεράς των Πρασίνων των Βόρειων χωρών που αριθμεί 52 Ευρωβουλευτές
- η ομάδα των Πρασίνων και της Ελεύθερης Ευρωπαϊκής Συμμαχίας που αριθμεί 50 Ευρωβουλευτές

- η ομάδα Ευρώπη της Ελευθερίας και της Άμεσης Δημοκρατίας που αριθμεί 45 Ευρωβουλευτές
- η ομάδα Η Ευρώπη των Εθνών και της Ελευθερίας που αριθμεί 38 Ευρωβουλευτές

Επίσημη έδρα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι το Στρασβούργο, πόλη στα σύνορα Γερμανίας – Γαλλίας. Η επιλογή της πόλης δεν είναι τυχαία, αφού συμβολίζει τη συμφιλίωση της Ευρώπης μετά τους δύο παγκόσμιους Πολέμους. Έχει σαν δεύτερη έδρα του τις Βρυξέλλες. Διοργανώνει ετήσια δώδεκα συνόδους της Ολομέλειας του στην έδρα του, μετά από απόφαση των κρατών μελών. Όπως και στα αντίστοιχα εθνικά κοινοβούλια, έτσι και το Ευρωκοινοβούλιο οργανώνει την κατανομή των εργασιών του στα πλαίσια των επιτροπών του, μέλη των οποίων ορίζονται οι Ευρωβουλευτές. Μοναδική επίσημη γλώσσα συνομιλίας σε όλα τα όργανα του δεν υπάρχει, αφού όλες οι εθνικές γλώσσες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρησιμοποιούνται ως επίσημες γλώσσες. Το στοιχείο αυτό είναι πολύ σημαντικό για την ίση μεταχείριση των κρατών μελών.

Η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συνεδριάζει μια φορά την εβδομάδα στο Στρασβούργο ενώ ενδιάμεσα συνεδριάζουν οι πολιτικές ομάδες και οι κοινοβουλευτικές επιτροπές στις Βρυξέλλες.

Τα διευθυντικά όργανα του Κοινοβουλίου είναι το Προεδρείο, η Διάσκεψη των Προέδρων, οι Κοσμήτορες, η Διάσκεψη των Προέδρων των κοινοβουλευτικών επιτροπών και η Διάσκεψη των Προέδρων των κοινοβουλευτικών αντιπροσωπειών.

β. Ρόλος – Αρμοδιότητες

Οι κύριες αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι τρεις:

- Ασκει από κοινού με το Συμβούλιο τη νομοθετική εξουσία – θεσπίζει δηλαδή νόμους. Το γεγονός ότι τα μέλη του εκλέγονται απευθείας από το λαό βοηθά να εξασφαλιστεί η δημοκρατική νομιμότητα της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.
- Ασκει δημοκρατικό έλεγχο (εξουσία εποπτείας) σε όλα τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, και ιδίως στην Επιτροπή. Έχει την εξουσία να εγκρίνει ή να απορρίπτει τον διορισμό του προέδρου της Επιτροπής και των επιτρόπων, καθώς και να κάνει δεκτή πρόταση δυσπιστίας κατά της Επιτροπής συλλογικά.
- Ασκει από κοινού με το Συμβούλιο αρμοδιότητες σχετικά με τον προϋπολογισμό της Ένωσης (δημοσιονομικές αρμοδιότητες) και, συνεπώς, μπορεί να επηρεάζει τις δαπάνες της. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, εγκρίνει ή απορρίπτει τον προϋπολογισμό στο σύνολό του.

Νομοθετική εξουσία

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όπως και τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών, είναι αρμόδιο για τη θέσπιση ευρωπαϊκών νόμων¹². Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η «Νομοθετική Διαδικασία» παράγεται από κοινού με ίση εξουσία μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Η συμμετοχή του Κοινοβουλίου στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας είναι δυνατό εκδηλωθεί σε τρεις μορφές¹³:

- Στη διαδικασία συναπόφασης που είναι και η πιο συνηθισμένη διαδικασία για τη θέσπιση ενός «ευρωνόμου»
- Στη διαδικασία συνεργασίας
- Στη διαδικασία διατύπωσης συμβουλευτικής γνώμης ή σύμφωνης γνώμης

¹² Άρθρο 192 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Κοινότητας: το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν ασκεί αποκλειστικά τη νομοθετική εξουσία της ΕΕ αλλά συμμετέχει στην άσκηση αυτής μαζί με τα άλλα κοινοτικά όργανα.

¹³ Άρθρα 251 και 252 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ)

Η διαδικασία της συναπόφασης είναι η πιο συχνή διαδικασία για την έγκριση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ονομάζεται και «συνήθης νομοθετική διαδικασία». Η διαδικασία συναπόφασης θέτει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σε ισότιμη βάση και οι νόμοι που εκδίδονται με τη διαδικασία αυτή είναι κοινές πράξεις του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Αυτό ισχύει για το μεγαλύτερο μέρος της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης που καλύπτει ευρύ φάσμα τομέων, όπως τα δικαιώματα των καταναλωτών, η προστασία του περιβάλλοντος και οι μεταφορές. Στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας, η Επιτροπή υποβάλλει πρόταση που πρέπει να εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Η συμφωνία του Κοινοβουλίου απαιτείται για την εκπλήρωση όλων των διεθνών συμφωνιών σε τομείς που καλύπτονται από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

Πρέπει να διεξάγεται διαβούλευση με το Κοινοβούλιο για μια σειρά άλλων προτάσεων, των οποίων η έγκριση απαιτείται και για ορισμένες σημαντικές πολιτικές ή θεσμικές αποφάσεις όπως: νόμοι για την κοινωνική ασφάλιση και προστασία, διατάξεις σχετικά με τους φόρους στον τομέα της ενέργειας, και η εναρμόνιση των φόρων κύκλου εργασιών και της έμμεσης φορολογίας. Επίσης, το Κοινοβούλιο συμβάλλει δραστήρια στην επεξεργασία των νέων νομοθετικών πράξεων εξετάζοντας το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής, επισημαίνοντας τις νέες νομοθετικές πράξεις που χρειάζονται και ζητώντας από την Επιτροπή την υποβολή προτάσεων.

Η όλη διαδικασία συνοψίζεται σε τρεις φάσεις. Στην πρώτη φάση κάποια Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υποβάλει στην ολομέλεια και στο Συμβούλιο πρόταση νόμου. Στην επόμενη φάση που καλείται ως φάση της «*πρώτης ανάγνωσης*», το Κοινοβούλιο εγκρίνει ή απορρίπτει

«τροπολογίες», δηλαδή τροποποιήσεις επί του αρχικού σχεδίου πρότασης της Επιτροπής που προέκυψαν έπειτα από συζήτηση. Εάν κατά αυτή τη συζήτηση στο Κοινοβούλιο δεν επέλθουν τροποποιήσεις και το Συμβούλιο επακόλουθα αποδεχτεί με τη σειρά του την πρόταση της Επιτροπής, η πρόταση νόμου εγκρίνεται, πράγμα που σημαίνει ότι ο νόμος μπορεί να τεθεί άμεσα σε ισχύ. Αν το Συμβούλιο δεν εγκρίνει τις τροποποιήσεις των ευρωβουλευτών, υποβάλει στο Κοινοβούλιο μια εναλλακτική πρόταση, την λεγόμενη «κοινή θέση των κρατών μελών σε πρώτη ανάγνωση».

Μετά την εναλλακτική πρόταση του Συμβουλίου, ακολουθεί η φάση της «δεύτερης ανάγνωσης». Στη φάση αυτή καλούνται οι ευρωβουλευτές να αποδεχτούν ή να απορρίψουν τη θέση του Συμβουλίου, οπότε η νομοθετική διαδικασία ολοκληρώνεται¹⁴. Υπάρχει η περίπτωση να προταθούν από το Κοινοβούλιο τροπολογίες στην κοινή θέση του Συμβουλίου, οπότε το Συμβούλιο με τη σειρά του θα πρέπει να τις εξετάσει σε δεύτερη ανάγνωση. Αν το Συμβούλιο δεχτεί όλες τις τροπολογίες, το σχέδιο νόμου εγκρίνεται. Σε αντίθετη περίπτωση πρέπει να αναζητηθεί η συναίνεση των δύο οργάνων, γνωστή ως «φάσης της συνδιαλλαγής». Στη συγκεκριμένη φάση, εκπρόσωποι των δύο οργάνων μετέχουν στην Επιτροπή Συνδιαλλαγής, όπου από κοινού με την Επιτροπή επιδιώκουν εντός έξι μηνών να καταλήξουν σ ένα αποδεκτό κείμενο. Με την πάροδο του χρονικού διαστήματος αυτού, το προτεινόμενο νομοσχέδιο αποσύρεται. Αν επέλθει η επιθυμητή συμφωνία, τότε υποβάλλεται στο κείμενο στην Τρίτη και τελευταία ανάγνωση στην Ολομέλεια του Κοινοβουλίου όπου αν εγκριθεί καθίσταται νόμος. Αν όχι τότε παύεται η διαδικασία.

Εξουσία Εποπτείας (Ελέγχου)

¹⁴ Ολοκλήρωση της νομοθετικής διαδικασίας έχουμε και στην περίπτωση κατά την οποία οι Ευρωβουλευτές δεν αποφάνθηκαν, εντός τριών μηνών, επί της πρότασης του Συμβουλίου

Το Κοινοβούλιο ασκεί δημοκρατικό έλεγχο στα άλλα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα με διάφορους τρόπους. Πρώτον, πριν διοριστεί νέα Επιτροπή, το Κοινοβούλιο καλεί σε ακρόαση όλα τα προτεινόμενα νέα μέλη και τον πρόεδρο της Επιτροπής (τους οποίους ορίζουν τα κράτη μέλη).

Ο πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής δεν μπορούν να διοριστούν χωρίς την έγκριση του Κοινοβουλίου.

Επιπλέον, η Επιτροπή λογοδοτεί πολιτικά στο Κοινοβούλιο, το οποίο μπορεί να κάνει δεκτή «πρόταση δυσπιστίας» με την οποία να ζητείται η συλλογική παραίτησή της. Γενικότερα, το Κοινοβούλιο ασκεί έλεγχο εξετάζοντας τακτικά τις εκθέσεις που του διαβιβάζει η Επιτροπή και υποβάλλει προφορικές και γραπτές ερωτήσεις.

Τα μέλη της Επιτροπής συμμετέχουν στις συνόδους της ολομέλειας του Κοινοβουλίου και στις συνεδριάσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Ομοίως, το Κοινοβούλιο διατηρεί τακτικό διάλογο με τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη νομισματική πολιτική.

Το Κοινοβούλιο παρακολουθεί επίσης τις εργασίες του Συμβουλίου. Οι ευρωβουλευτές υποβάλλουν τακτικά προφορικές και γραπτές ερωτήσεις στο Συμβούλιο, ενώ η Προεδρία του Συμβουλίου παρευρίσκεται στις συνόδους της ολομέλειας και συμμετέχει σε σημαντικές συζητήσεις. Για ορισμένους τομείς πολιτικής, που περιλαμβάνουν την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, το Συμβούλιο είναι το μόνο όργανο που έχει αρμοδιότητα για τη λήψη αποφάσεων. Ωστόσο, το Κοινοβούλιο συνεργάζεται στενά με το Συμβούλιο σε αυτούς τους τομείς.

Το Κοινοβούλιο μπορεί, επίσης, να ασκεί δημοκρατικό έλεγχο μέσω της εξέτασης αναφορών που του υποβάλλουν πολίτες και της σύστασης προσωρινών εξεταστικών επιτροπών.

Τέλος, το Κοινοβούλιο συμβάλλει σε όλες τις συνόδους κορυφής της Ένωσης (και τις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου). Κατά την έναρξη κάθε συνόδου κορυφής, ο πρόεδρος του Κοινοβουλίου καλείται να διατυπώσει τις απόψεις και τις ανησυχίες του Κοινοβουλίου για επίκαιρα ζητήματα και για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Δημοσιονομικές αρμοδιότητες

Ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης εγκρίνεται από κοινού από το Συμβούλιο και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Κοινοβούλιο, σε δύο διαδοχικές αναγνώσεις, συζητά τον προϋπολογισμό ο οποίος δεν θεωρείται ότι έχει τελικά εγκριθεί πριν υπογραφεί από τον πρόεδρο του Κοινοβουλίου¹⁵.

Η επιτροπή ελέγχου του προϋπολογισμού του Κοινοβουλίου παρακολουθεί την εκτέλεση του προϋπολογισμού και κάθε χρόνο το Κοινοβούλιο αποφασίζει αν θα εγκρίνει την εκτέλεση του προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους από την Επιτροπή. Αυτή η διαδικασία έγκρισης είναι γνωστή με τον τεχνικό όρο «χορήγηση απαλλαγής».

γ. Λειτουργία

Το Κοινοβούλιο εκλέγει τον πρόεδρό του για θητεία δύομισι ετών. Ο πρόεδρος εκπροσωπεί το Κοινοβούλιο στα άλλα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στον έξω κόσμο, και επικουρείται από 14 αντιπροέδρους. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, από κοινού με τον πρόεδρο του Συμβουλίου, υπογράφει όλες τις νομοθετικές πράξεις μόλις εγκριθούν.

¹⁵ Άρθρο 268 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ)

Οι εργασίες του Κοινοβουλίου διαιρούνται σε δύο κύρια στάδια:
Προετοιμασία της συνόδου ολομέλειας: πραγματοποιείται από τους βουλευτές στις διάφορες κοινοβουλευτικές επιτροπές που ειδικεύονται σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας της Ένωσης. Για παράδειγμα, η επιτροπή ECON για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις ή η επιτροπή INTA για το διεθνές εμπόριο. Τα προς εξέταση θέματα συζητιούνται και από τις πολιτικές ομάδες.

Η σύνοδος της ολομέλειας: οι σύνοδοι της ολομέλειας, στις οποίες παρευρίσκονται όλοι οι βουλευτές, πραγματοποιούνται συνήθως στο Στρασβούργο (μία εβδομάδα κάθε μήνα) και μερικές φορές πραγματοποιούνται πρόσθετες σύνοδοι στις Βρυξέλλες. Στις συνόδους αυτές, το Κοινοβούλιο εξετάζει την προτεινόμενη νομοθεσία και θέτει σε ψηφοφορία τροπολογίες, πριν καταλήξει σε απόφαση για το συνολικό κείμενο. Στην ημερήσια διάταξη μπορεί να περιλαμβάνονται «ανακοινώσεις» του Συμβουλίου ή της Επιτροπής και/ή ερωτήσεις σχετικά με τα όσα συμβαίνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή στον υπόλοιπο κόσμο.

Κατά κανόνα, το Κοινοβούλιο μπορεί να λάβει αποφάσεις μόνον όταν τουλάχιστον το ένα τρίτο των βουλευτών είναι παρόντες κατά την ψηφοφορία. Κανονικά, λαμβάνει τις αποφάσεις του με την πλειοψηφία των ψηφισάντων¹⁶. Σε ειδικές περιπτώσεις, μια απόφαση απαιτεί η πλειοψηφία του συνόλου των βουλευτών να ψηφίσει ευνοϊκά, για παράδειγμα όταν το Κοινοβούλιο εκλέγει τον πρόεδρο της Επιτροπής ή ψηφίζει κατά τη δεύτερη ανάγνωση μιας συνήθους νομοθετικής διαδικασίας.

¹⁶ Άρθρο 49 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΕ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

α. Γενικά

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δημιουργήθηκε το 1974 ως ένα ανεπίσημο φόρουμ συζήτησης και συνεργασίας μεταξύ των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύντομα καθιερώθηκε ως το όργανο που είναι υπεύθυνο για τον καθορισμό των στόχων και των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το οποίο χαράσσει το δρόμο για την επίτευξη τους.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι σύνοδος κορυφής των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων όλων των χωρών της Ένωσης και αποτελεί το υψηλότερο επίπεδο πολιτικής συνεργασίας των κρατών μελών. Κατά τις συνεδριάσεις τους οι ηγέτες αποφασίζουν με συναίνεση για τη γενική κατεύθυνση και τις προτεραιότητες της Ένωσης και παρέχουν την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξή της.

Βάσει της Συνθήκης του Μάαστριχτ του 1992, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απέκτησε επίσημη *υπόσταση και ρόλο*¹⁷ από την ανάγκη καθορισμού των γενικών πολιτικών προσανατολισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 2009, μετά από τις αλλαγές που εισήγαγε η Συνθήκη της Λισαβόνας, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέστη ένα από 7 θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σήμερα θεωρείται το κατεξοχήν διακυβερνητικό όργανο της Ένωσης αρμόδιο για να σχεδιάζει τη στρατηγική της. Δεν είναι νομοθετικό θεσμικό όργανο, δηλαδή ούτε διαπραγματεύεται ούτε εκδίδει τους Νόμους της

¹⁷ Στη Σύνοδο κορυφής του Παρισιού (Δεκέμβρης 1974), καθιερώθηκε άτυπα ο θεσμός του Συμβουλίου και η διακοπή των Συνόδων Κορυφής. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ κατοχύρωσε θεσμικά το νέο αυτό όργανο.

Ευρωπαϊκή Ένωσης. Δεν θεσπίζει νομοθεσία ορίζει όμως το πολιτικό θεματολόγιο της. Στο τέλος κάθε συνεδρίασης εκδίδει «Συμπεράσματα», τα οποία αντικατοπτρίζουν τα κυριότερα πορίσματα που προέκυψαν από τις συζητήσεις και καταγράφουν τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί, καθώς επίσης και ό,τι αφορά την παρακολούθησή τους. Τα Συμπεράσματα προσδιορίζουν τα σημαντικότερα θέματα που πρέπει να εξεταστούν από το Συμβούλιο, δηλαδή τις συνεδριάσεις των υπουργών. Μπορούν επίσης να ζητήσουν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για μια ιδιαίτερη δυσκολία ή ευκαιρία που αντιμετωπίζει η Ένωση.

Μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου είναι οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στις συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου¹⁸ συμμετέχει και ο Υπάτος Εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας εφόσον συζητούνται θέματα εξωτερικών υποθέσεων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λαμβάνει κατά κύριο λόγο τις αποφάσεις του με συναίνεση. Σε ορισμένες συγκεκριμένες περιπτώσεις ωστόσο, που προβλέπονται στις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποφασίζει με ομοφωνία ή με ειδική πλειοψηφία. Όταν διενεργείται ψηφοφορία, δεν συμμετέχουν ούτε ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ούτε ο Πρόεδρος της Επιτροπής.

Όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει με ψηφοφορία, μόνο οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων μπορούν να ψηφίσουν.

¹⁸ Κάθε κράτος μέλος, κατά τη διάρκεια της προεδρίας του, μπορεί να προωθήσει σε σημαντικό βαθμό τα θέματα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα εθνικά του συμφέροντα

Σύνοδοι του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές το εξάμηνο. Οι σύνοδοί του, γνωστές και ως "σύνοδοι κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης", πραγματοποιούνται στις Βρυξέλλες στο κτίριο Justus Lipsius.

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συμμετέχει στην έναρξη κάθε συνόδου, όπου εκθέτει τις απόψεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Αναλόγως των θεμάτων που εξετάζονται, μπορούν να προσκληθούν να συμμετάσχουν στις συνόδους και άλλα άτομα, όπως ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Σύνοδος κορυφής για το ευρώ

Εκτός από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων των χωρών εκείνων που έχουν το ευρώ ως νόμισμά τους συνεδριάζουν τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο, μαζί με τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σε αυτές τις συνόδους κορυφής για το ευρώ καλείται επίσης και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Μπορεί να κληθεί επίσης και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Οι συνεδριάσεις είναι μια ευκαιρία για να συζητηθεί η διακυβέρνηση της ζώνης του ευρώ, καθώς και σημαντικές μεταρρυθμίσεις στην οικονομική πολιτική. Η σύνοδος κορυφής για το ευρώ είχε θεσπιστεί επίσημα από τη Συνθήκη για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση στην οικονομική και νομισματική ένωση (ΣΣΣΔ)¹⁹. Ο πρόεδρος της συνόδου κορυφής για το ευρώ διορίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή

¹⁹ Βρυξέλλες 2 Μαρτίου 2012. Γνωστή και ως Δημοσιονομικό Σύμφωνο. Την υπέγραψαν τα 25 από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ (εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Τσεχία). Σκοπός της η ενίσχυση του οικονομικού πυλώνα της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, μέσα από ένα σύνολο κανόνων που αποβλέπουν στην προώθηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, στην ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών τους και στη βελτίωση της διακυβέρνησης της ζώνης του ευρώ.

κυβερνήσεων των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ. Ο διορισμός πραγματοποιείται ταυτόχρονα με τον διορισμό του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και έχει την ίδια διάρκεια. Το ίδιο πρόσωπο μπορεί να κατέχει και τις δύο θέσεις.

Σε μερικές περιπτώσεις, οι ηγέτες των χωρών που έχουν επικυρώσει τη ΣΣΣΔ, αλλά δεν χρησιμοποιούν το ευρώ ως νόμισμα, συμμετέχουν επίσης σε συζητήσεις της συνόδου κορυφής για το ευρώ. Όταν οι εν λόγω χώρες δεν είναι επιλέξιμες για συμμετοχή, ο πρόεδρος της συνόδου κορυφής για το ευρώ ενημερώνει τακτικά τις χώρες αυτές, καθώς και τα υπόλοιπα κράτη μέλη σχετικά με την προετοιμασία και τα αποτελέσματα των συνόδων κορυφής.

β. Ρόλος

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παίζει σημαντικό ρόλο σε ορισμένες διαδικασίες διορισμού σε θέσεις μεγάλης προβολής της Ένωσης. Συγκεκριμένα :

- εκλέγει τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου
- προτείνει τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- διορίζει τον Υπάτο Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας
- διορίζει επισήμως το σώμα των Επιτρόπων
- διορίζει την εκτελεστική επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), συμπεριλαμβανομένου του προέδρου της ΕΚΤ

Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Οι εργασίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συντονίζονται από τον πρόεδρο, ο οποίος αναλαμβάνει να συγκαλεί και να προεδρεύει στις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και να προωθεί τις εργασίες του.

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εκπροσωπεί επίσης την Ένωση στον υπόλοιπο κόσμο. Εκπροσωπεί από κοινού με τον Υπάτο Εκπρόσωπο της Ένωσης για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας τα συμφέροντα της Ένωσης σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας.

Σημερινός Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου είναι ο Πολωνός Donald Tusk. Ανέλαβε τα καθήκοντά του την 1η Δεκεμβρίου 2014, αντικαθιστώντας τον Herman Van Rompuy. Η εκλογή του έγινε από τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με ειδική πλειοψηφία. Η θητεία του Προέδρου διαρκεί 2,5 χρόνια και μπορεί να ανανεωθεί μια μόνον φορά.

Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Μετά από τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για την επιλογή του υποψηφίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη το αποτέλεσμα των ευρωκοινοβουλευτικών εκλογών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει την υποψηφιότητα με την πλειοψηφία των μελών του (τουλάχιστον 376 βουλευτές). Εάν ο υποψήφιος που προτείνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν συγκεντρώσει την απαιτούμενη πλειοψηφία κατά την ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο οφείλει να προτείνει νέο υποψήφιο εντός ενός μηνός από την αποτυχημένη ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο. Χρησιμοποιείται η ίδια διαδικασία – πλειοψηφία του συνόλου των μελών του – για να εγκρίνει τον νέο υποψήφιο²⁰.

Διορισμός του Υπάτου Εκπροσώπου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διορίζει τον Υπάτο Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας. Η απόφαση για τον διορισμό λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία. Μπορεί επίσης, πάντοτε με

²⁰ Άρθρο 17 Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)

ειδική πλειοψηφία, να θέσει τέλος στην πενταετή θητεία του Ύπατου Εκπροσώπου²¹.

Διορισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διορίζει επισήμως το σύνολο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το σώμα των Επιτρόπων – ο Πρόεδρος της Επιτροπής, ο Ύπατος Εκπρόσωπος και οι άλλοι Επίτροποι – υπόκειται σε ψήφο έγκρισης (απόλυτη πλειοψηφία των ψηφισάντων) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Μόλις ληφθεί η έγκριση του Κοινοβουλίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διορίζει επισήμως την Επιτροπή. Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία²².

Διορισμοί στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διορίζει το σύνολο των 6 μελών της εκτελεστικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), η οποία απαρτίζεται από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τέσσερα άλλα μέλη. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει βάσει σύστασης του Συμβουλίου και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ (το οποίο απαρτίζεται από τα 6 μέλη της εκτελεστικής επιτροπής και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των 19 χωρών της ζώνης του ευρώ). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λαμβάνει στη συνέχεια την απόφασή του με ειδική πλειοψηφία²³.

γ. Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εγκρίνονται σε κάθε σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Σε αυτά εξετάζονται συγκεκριμένα ζητήματα που απασχολούν την Ευρωπαϊκή Ένωση και περιγράφονται

²¹ Άρθρο 18 Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)

²² Άρθρο 17 Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)

²³ Άρθρο 283 Συνθήκης Λειτουργία Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)

αδρομερώς συγκεκριμένες ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν ή στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν. Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου μπορεί επίσης να τεθεί προθεσμία για την επίτευξη συμφωνίας επί συγκεκριμένου ζητήματος ή για την υποβολή νομοθετικής πρότασης. Με τον τρόπο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι σε θέση να επηρεάζει και να κατευθύνει το πολιτικό θεματολόγιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πριν από κάθε σύνοδο, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συντάσσει κατευθυντήριες γραμμές για τα συμπεράσματα. Αυτές, στη συνέχεια, συζητούνται στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και κατόπιν εγκρίνονται στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου εγκρίνονται ομόφωνα από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου από το 2004 και έπειτα είναι διαθέσιμα στο δημόσιο μητρώο επίσημων εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποιεί άτυπες ή έκτακτες συνόδους των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων. Μετά το πέρας των εν λόγω συνόδων, οι ηγέτες συνήθως εγκρίνουν δήλωση και όχι επίσημα συμπεράσματα. Τα έγγραφα αυτά δεν διατίθενται στο δημόσιο μητρώο.

δ. Συντονισμός Οικονομικής Πολιτικής

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι επίσης αρμόδιο θεσμικό όργανο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τηρεί τις διατάξεις της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΕ) όσον αφορά την εποπτεία και το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και ενισχύει στην πράξη τον συντονισμό τόσο των κρατών μελών που μετέχουν στο

ενιαίο νόμισμα «ευρώ» όσο και των κρατών μελών τα οποία δεν συμμετέχουν.

Με το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1997, για το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής κατά την τρίτη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, τα κράτη μέλη της ζώνης ευρώ υποχρεούνται να έχουν ενιαία νομισματική πολιτική και ενιαίο μηχανισμό συναλλαγματικής ισοτιμίας, ωστόσο άλλες πτυχές της οικονομικής πολιτικής θα παραμείνουν εθνική αρμοδιότητα του κάθε κράτους μέλους. Αν οι οικονομικές εξελίξεις σε εθνικό επίπεδο επηρεάσουν τη νομισματική κατάσταση στη ζώνη ευρώ, θα απαιτηθεί αυστηρότερη εποπτεία και συντονισμός της οικονομικής πολιτικής αυτών των κρατών μελών εκ μέρους της Ένωσης, κάτι που συμβαίνει και στις μέρες μας.

Σύμφωνα με την Συνθήκη, η ενίσχυση της εποπτείας και του συντονισμού πρέπει να αφορά τους ακόλουθους τομείς:

- τη μακροοικονομική εξέλιξη στα κράτη μέλη, καθώς και την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ·
- τη δημοσιονομική κατάσταση και πολιτική
- τη διαρθρωτική πολιτική για τις αγορές εργασίας, αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και τις τάσεις όσον αφορά τις δαπάνες και τις τιμές.

Σε ό,τι αφορά άλλα στοιχεία της οικονομικής πολιτικής, εκτός της νομισματικής πολιτικής και της συναλλαγματικής ισοτιμίας, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να παρουσιάζουν την πολιτική τους εκτός του κοινοτικού πλαισίου, σεβόμενα τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η εκπροσώπηση σε διεθνείς οργανισμούς θα πρέπει να συμβαδίζει με αυτά: όπως, για παράδειγμα, στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) όπου μόνο χώρες έχουν τη δυνατότητα να είναι μέλη.

ε. Εξωτερική πολιτική και πολιτική άμυνας

Με βάση τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ)²⁴ αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Η ΚΠΑΑ εξασφαλίζει στην Ένωση επιχειρησιακή ικανότητα βασισμένη σε μη στρατιωτικά και στρατιωτικά μέσα, των οποίων μπορεί να κάνει χρήση σε αποστολές εκτός της Ένωσης προκειμένου να διασφαλίζει τη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών²⁵.

Για την εφαρμογή της ΚΠΑΑ, τα κράτη μέλη θέτουν στη διάθεση της Ένωσης στρατιωτικές και μη στρατιωτικές δυνατότητες, προκειμένου να συμβάλουν στους στόχους που καθόρισε το Συμβούλιο. Το συμβούλιο δημιούργησε ένα μηχανισμό, ονομαζόμενο «Αθηνά», ο οποίος διαθέτει την αναγκαία δικαιοπρακτική ικανότητα για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν στρατιωτικές ή αμυντικές επιπτώσεις²⁶. Τα κράτη μέλη που συγκροτούν μεταξύ τους πολυεθνικές δυνάμεις μπορούν επίσης να θέτουν τις δυνάμεις αυτές στη διάθεση της κοινής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας²⁷. Το Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση αποστολής, στο πλαίσιο της Ένωσης, σε ομάδα κρατών μελών που το επιθυμούν και διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες για την εν λόγω αποστολή. Αυτά τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, συμφωνούν μεταξύ τους ως προς τη διαχείριση της αποστολής²⁸.

²⁴ Η ΚΠΑΑ αντικαθιστά την πρώην ευρωπαϊκή πολιτική ασφαλείας και άμυνας (ΕΠΑΑ).

²⁵ Άρθρο 42 Συνθήκης Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)

²⁶ Απόφαση 2008/975

²⁷ Άρθρο 42, παράγραφος 3, Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΕ)

²⁸ Άρθρο 42 παράγραφος 5 και Άρθρο 44 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΕ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

α. Σύσταση – Έδρα – Σκοπός

Ένα από τα κυριότερα, επίσης, θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission). Ιδρύθηκε το 1951 και η έδρα του οργάνου είναι στις Βρυξέλες, ενώ διατηρεί γραφεία στο Λουξεμβούργο και αντιπροσωπείες σε όλες τις χώρες της Ένωσης. Σκοπός του οργάνου είναι η προστασία των κοινοτικών συμφερόντων των κρατών μελών της Ένωσης. Η συμμετοχή της Επιτροπής στη χάραξη πολιτικών, τόσο σε παραδοσιακά πεδία, όσο και ανερχόμενα είναι καθοριστική.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει το δικαίωμα της πρωτοβουλίας, μπορεί δηλαδή να προτείνει νομοσχέδια στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τους υπουργούς των κρατών μελών). Στις περισσότερες περιπτώσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις είτε με σκοπό την εκπλήρωση υποχρεώσεων που ορίζονται στις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είτε διότι ένα άλλο ευρωπαϊκό θεσμικό όργανο, ένα κράτος μέλος ή άλλοι ενδιαφερόμενοι της ζήτησαν να καταρτίσει νομοθετική πρόταση. Από τον Απρίλιο του 2012, οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν επίσης το δικαίωμα να ζητούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει νόμους (Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών).

Ο όρος «Επιτροπή» χρησιμοποιείται με δύο έννοιες. Πρώτο, με την έννοια των «μελών της Επιτροπής» — δηλαδή της ομάδας ανδρών και γυναικών που διορίζονται από τα κράτη μέλη και το Κοινοβούλιο για να διοικούν το όργανο και να λαμβάνουν τις αποφάσεις που το αφορούν. Δεύτερο, ο όρος «Επιτροπή» αναφέρεται στο ίδιο το θεσμικό όργανο και στο προσωπικό του.

Βασικός ρόλος της Επιτροπής είναι να προτείνει νέες νομοθετικές πράξεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό σε επίπεδο προτάσεων. Σε εκτελεστικό επίπεδο, είναι αρμόδιο για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και των κοινών πολιτικών εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέλος, είναι αρμόδιο όργανο για τη διαχείριση προγραμμάτων της Ένωσης και τον προϋπολογισμό αυτής. Συνεπώς σαν κύριες αρμοδιότητες της Επιτροπής θα μπορούσαμε να ορίσουμε τις εξής:

- Υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.
- Διαχειρίζεται και υλοποιεί τις πολιτικές και τον προϋπολογισμό της Ένωσης.
- Επιβάλλει το ευρωπαϊκό δίκαιο (από κοινού με το Δικαστήριο).
- Εκπροσωπεί την Ένωση σε όλο τον κόσμο.

Κάθε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκπροσωπείται από ένα μέλος, το οποίο ανεπισήμως αποκαλείται «Επίτροπος». Οι Επίτροποι είναι πολιτικού χαρακτήρα πρόσωπα και ασκούν τα καθήκοντά τους προς το γενικό συμφέρον της Ένωσης και δεν δέχονται υποδείξεις από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών. Από την μέρα διορισμού τους παύουν να εκπροσωπούν τις χώρες προέλευσης τους αλλά εκπροσωπούν τους Ευρωπαίους πολίτες.

Οι Επίτροποι είναι μέλη ομάδων έργου, των οποίων προϊστάμενοι οι αντιπρόεδροι. Κάθε ομάδα ασχολείται με συγκεκριμένο τομέα πολιτικής.

Η Επιτροπή λειτουργεί σύμφωνα με την **αρχή της συλλογικής ευθύνης**²⁹ γεγονός που σημαίνει ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται από κοινού από το σώμα των επιτρόπων, το οποίο είναι συλλογικά υπεύθυνο ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

²⁹ Σύμφωνα με την Αρχή της Συλλογικής Ευθύνης όλοι οι επίτροποι συμμετέχουν ισότιμα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και είναι εξίσου υπόλογοι γι' αυτές τις αποφάσεις

Δεν έχουν ατομική εξουσία λήψης αποφάσεων, εκτός αν εξουσιοδοτούνται από την Επιτροπή να λάβουν εξ ονόματός της μέτρα στους τομείς της δικαιοδοσίας τους (η «διαδικασία εξουσιοδότησης»). Στην περίπτωση αυτή, αναλαμβάνουν την πολιτική και νομική ευθύνη εξ ονόματος της Επιτροπής.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Βάσει των Συνθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χαράσσει τις πολιτικές κατευθύνσεις, αναθέτει σε κάθε επίτροπο ένα χαρτοφυλάκιο (π.χ. εσωτερική αγορά, περιφερειακή πολιτική, μεταφορές, περιβάλλον, γεωργία, εμπόριο, κ.λπ.) και μπορεί ανά πάσα στιγμή να αλλάξει την κατανομή των χαρτοφυλακίων. Το σώμα των επιτρόπων καθορίζει τους στρατηγικούς στόχους και, σε αυτή τη βάση, διαμορφώνει το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας.

Οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά κανόνα αποφασίζοντας με **συναινέση**. Το σώμα μπορεί επίσης να προβεί σε ψηφοφορία. Στην περίπτωση αυτή, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία. Κάθε επίτροπος έχει μία ψήφο.

Η συλλογική ευθύνη εγγυάται:

- την υψηλή **ποιότητα των αποφάσεων**, εφόσον όλοι οι επίτροποι πρέπει να εκφέρουν γνώμη για κάθε πρόταση·
- την **ανεξαρτησία** του θεσμικού οργάνου, εφόσον οι αποφάσεις του εγκρίνονται χωρίς να ασκούνται κανενός είδους πιέσεις·
- την **κοινή πολιτική ευθύνη** όλων των επιτρόπων, ακόμη κι όταν οι αποφάσεις εγκρίνονται με πλειοψηφία.

Ο ορισμός μέλους χώρας ως επιτρόπου αυτής γίνεται με πρόταση της εθνικής κυβέρνησης, γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και επικύρωση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η διαδικασία ορισμού δείχνει την ευρωπαϊκή διάσταση που οφείλουν να έχουν τα μέλη. Σημασία έχει

ότι κατά την άσκηση των καθηκόντων του ο Επίτροπος, λειτουργεί με «ευρωπαϊκή στάση», χωρίς να δέχεται παρεμβάσεις από χώρες ή οργανισμούς. Οι 28 Επίτροποι ουσιαστικά συνιστούν την πολιτική ηγεσία του οργάνου και η θητεία τους είναι πενταετής. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Η Επιτροπή έχει αρκετούς αντιπροέδρους, ένας εκ των οποίων είναι επίσης και Υπάτος Εκπρόσωπος για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και, ως εκ τούτου, έχει ρόλο τόσο στο πεδίο του Συμβουλίου όσο και στο πεδίο της Επιτροπής.

Επειδή ο κάθε Επίτροπος λαμβάνει τη θετική γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πριν το διορισμό του θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι «πολιτικά υπόλογη» στο Κοινοβούλιο με την έννοια ότι σε περίπτωση που το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάνει δεκτή πρόταση μομφής προς την Επιτροπή τότε αυτή εξαναγκάζεται σε παραίτηση αφού θα έχει αρθεί η εμπιστοσύνη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (και κατ' επέκταση των ίδιων των Ευρωπαίων πολιτών μέσω των αντιπροσώπων τους) προς το σύνολο της. Η Επιτροπή συμμετέχει σε όλες τις συνόδους του Κοινοβουλίου, όπου οφείλει να διευκρινίζει και να δικαιολογεί τις πολιτικές της. Επίσης απαντά τακτικά σε προφορικές και γραπτές ερωτήσεις που υποβάλλονται από τα μέλη του Κοινοβουλίου.

Η Επιτροπή εκπροσωπεί και προασπίζει τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό της. Καταρτίζει προτάσεις για νέα νομοθεσία και διαχειρίζεται σε καθημερινή βάση την υλοποίηση των πολιτικών και τη διάθεση των κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης επιβλέπει και υλοποιεί τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το να προτείνει νέους νόμους στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, να διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατανέμοντας τα διαθέσιμα

κονδύλια, να μεριμνά για την εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μαζί με το Δικαστήριο) και να εκπροσωπεί την Ευρωπαϊκή Ένωση στη διεθνή σκηνή, για παράδειγμα διεξάγοντας διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών.

β. Υποβολή Νομοθετικών Προτάσεων

Δυνάμει της Συνθήκης, η Επιτροπή διαθέτει το «δικαίωμα πρωτοβουλίας». Με άλλα λόγια, η Επιτροπή είναι η μόνη υπεύθυνη για την εκπόνηση προτάσεων νέας ευρωπαϊκής νομοθεσίας, τις οποίες υποβάλλει στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Οι προτάσεις αυτές πρέπει να αποβλέπουν στην προώθηση των συμφερόντων της Ένωσης και των πολιτών της, και όχι των συμφερόντων συγκεκριμένων χωρών ή κλάδων της οικονομίας.

Πριν εκπονήσει κάποια πρόταση, η Επιτροπή πρέπει να γνωρίζει τις νέες καταστάσεις και τα προβλήματα που υπάρχουν στην Ευρώπη και πρέπει να εξετάσει αν η θέσπιση ευρωπαϊκής νομοθεσίας είναι ο καλύτερος τρόπος για την αντιμετώπισή τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή βρίσκεται σε συνεχή επαφή με ευρύ φάσμα ομάδων συμφερόντων και με δύο συμβουλευτικά όργανα — την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (η οποία απαρτίζεται από αντιπροσώπους των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων) και την Επιτροπή των Περιφερειών (η οποία απαρτίζεται από αντιπροσώπους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης). Ζητεί επίσης τη γνώμη των εθνικών κοινοβουλίων, των κυβερνήσεων και του κοινού.

Η Επιτροπή προτείνει την ενέργεια στο επίπεδο της Ένωσης μόνον αν κρίνει ότι ένα πρόβλημα δεν μπορεί να επιλυθεί πιο αποτελεσματικά με δραστηριοποίηση στο περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Αυτή η αρχή που συνίσταται στην αντιμετώπιση των ζητημάτων στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο καλείται «αρχή της επικουρικότητας». Στη διαδικασία πρότασης

μιας νομοθετικής πράξης, στόχος είναι η ικανοποίηση μεγαλύτερου φάσματος συμφερόντων σε επίπεδο χωρών.

Αν, όμως, η Επιτροπή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι απαιτείται να θεσπιστεί ευρωπαϊκή νομοθεσία, συντάσσει πρόταση με την οποία πιστεύει ότι θα επιλύσει αποτελεσματικά το πρόβλημα και θα ικανοποιήσει το ευρύτερο δυνατό φάσμα συμφερόντων. Προκειμένου να διευκρινιστούν οι τεχνικές λεπτομέρειες, η Επιτροπή συμβουλευέται τους εμπειρογνώμονες που απαρτίζουν τις διάφορες επιτροπές και τις ομάδες εμπειρογνομόνων.

Η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να υποβάλει νομοθετικές προτάσεις για την αντιμετώπιση θεμάτων που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.

Η υποβολή νομοθετικής πρότασης γίνεται με πλειοψηφική διαδικασία. Αν 14 από τους 28 Επιτρόπους συμφωνούν με αυτή, η πρόταση υποβάλλεται στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Αφού συζητήσουν και ενδεχομένως τροποποιήσουν την πρόταση, τα δύο αυτά όργανα αποφασίζουν εάν θα την εγκρίνουν ώστε να γίνει νόμος.

γ. Διαχείριση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατανομή των κονδυλίων

Η Επιτροπή, από κοινού με το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, καταρτίζει το δημοσιονομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις μακροπρόθεσμες πολιτικές για τις δαπάνες της. Είναι αρμόδια για την κατάρτιση και υποβολή προς έγκριση στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έχει επίσης ελεγκτικό ρόλο σχετικά με τις δαπάνες των κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης από οργανισμούς και αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η διαχείριση του προϋπολογισμού από την Επιτροπή ελέγχεται εξονυχιστικά από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η Επιτροπή διαχειρίζεται τέλος τα κονδύλια για τις πολιτικές της ΕΕ (π.χ. για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη) καθώς και προγράμματα όπως το Erasmus (ανταλλαγές φοιτητών).

δ. Εφαρμογή Κοινοτικού Δικαίου

Η Επιτροπή ενεργεί ως «θεματοφύλακας των Συνθηκών». Αυτό σημαίνει ότι η Επιτροπή, μαζί με το Δικαστήριο, είναι αρμόδια να εξασφαλίζει ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία εφαρμόζεται ορθά σε όλα τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή, αν διαπιστώσει ότι μια χώρα της Ένωσης δεν εφαρμόζει έναν ευρωπαϊκό νόμο και συνεπώς δεν τηρεί τις έννομες υποχρεώσεις της, λαμβάνει μέτρα για τη διόρθωση της κατάστασης.

Πρώτα, κινεί νομική διαδικασία που ονομάζεται «διαδικασία επί παραβάσει^{30 31 32 33 34}». Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή αποστέλλει στην κυβέρνηση του κράτους μέλους επίσημη επιστολή στην οποία εκθέτει τους λόγους για τους οποίους πιστεύει ότι η συγκεκριμένη χώρα παραβιάζει το ευρωπαϊκό δίκαιο και θέτει προθεσμία για την αποστολή λεπτομερούς απάντησης. Εάν η εν λόγω διαδικασία δεν αποδώσει καλά αποτελέσματα, η Επιτροπή παραπέμπει στο επόμενο στάδιο την υπόθεση στο Δικαστήριο, το οποίο μπορεί να επιβάλει κυρώσεις. Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

³⁰ Άρθρο 4 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΕ) – Αρχή της καλόπιστης συνεργασίας

³¹ Άρθρο 17 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΕ)

³² Άρθρο 258 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Ένωσης

³³ Άρθρο 260 (2) Συνθήκης λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) – αναπομπή της υπόθεσης ενώπιον του Δικαστηρίου σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με την πρώτη απόφαση

³⁴ Άρθρο 260 (3) Συνθήκης λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) – Οικονομικές κυρώσεις λόγω μη κοινοποίησης μέτρων εφαρμογής

ε. Εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή σκηνή

Η Επιτροπή εκπροσωπεί επίσης διεθνώς την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλους τους τομείς, εκτός θεμάτων κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Προς τούτους τους τομείς, ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση η Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ύπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας.

Η Ύπατη Εκπρόσωπος επικουρείται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ). Προεδρεύει στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων και κατευθύνει την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας.

Εκπροσωπεί όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ).

Διαπραγματεύεται επίσης διεθνείς συμφωνίες για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως τη Συμφωνία Cotonou³⁵ (με αντικείμενο την αναπτυξιακή βοήθεια και το εμπόριο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των αναπτυσσόμενων χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού Ωκεανού).

³⁵ Συμφωνία 2000/484/ΕΚ: Κύριοι στόχοι της Συμφωνίας είναι η μείωση και μακροπρόθεσμα η εξάλειψη της φτώχειας και η προοδευτική ενσωμάτωση κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) στην παγκόσμια οικονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΕΠΙΛΟΓΟΣ

α. Διαπιστώσεις

Η πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση διακρίνεται σε τρεις περιόδους.

Η πρώτη περίοδος εκκινεί με τη δημιουργία του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου και διαρκεί μέχρι το 1993. Χαρακτηρίζεται από τον στρατηγικό ακτιβισμό που διακρίνει την Επιτροπή, αλλά και από την ανάδειξη μιας «κοινοτικής λογικής» και την αδυναμία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η δεύτερη περίοδος διαρκεί μέχρι το 2004 και φέρνει περισσότερη δημοκρατία και λογοδοσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και ενδυνάμωση του ρόλου του Κοινοβουλίου, το οποίο αρχίζει να ελέγχει περισσότερο την Επιτροπή, οδηγώντας με αυτόν τον τρόπο στη διάβρωση του παλαιού συστήματος. Η αλλαγή κατά την περίοδο αυτή καθρεφτίζεται και στην κοινωνιολογία της γλώσσας που χρησιμοποιείται και στην ανάδειξη ορολογίας όπως «Ευρωπαίος πολίτης».

Η τρίτη και τελευταία περίοδος στη διαδικασία ολοκλήρωσης είναι αυτή που διαρκεί μέχρι και σήμερα. Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσέθεσε ιδιαίτερη πολυπλοκότητα, ενώ το κουβάρι της Συνθήκης της Λισσαβόνας ακόμη ξετυλίγεται.

Το θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαφοροποιείται από αντίστοιχα άλλων διεθνών και διακρατικών οργανισμών ως προς το ότι διαθέτει υπερεθνικά και υπερκρατικά θεσμικά χαρακτηριστικά. Συνεπώς η κοινοτική θεσμική λογική χαρακτηρίζεται από την συνύπαρξη υπερεθνικών και διακυβερνητικών στοιχείων. Βασικά χαρακτηριστικά του θεσμικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αφενός ότι τα κράτη μέλη παραμένουν η ισχυρότερη πηγή πολιτικής νομιμοποίησης και αφετέρου ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί καταρχήν ένωση κρατών και όχι ένωση πολιτών.

Η θεσμική πολυφωνία αποτελεί ένα από τα βασικά συστατικά στοιχεία της λειτουργίας του κοινοτικού οικοδομήματος καθώς διαφορετικά θεσμικά όργανα παρεμβαίνουν σε διαφορετικές στιγμές της κοινοτικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Το γεγονός αυτό εμπεριέχει θετικά χαρακτηριστικά, όπως η ύπαρξη διαφορετικών οπτικών και θεσμικών προσεγγίσεων, αλλά δημιουργεί και αρκετά προβλήματα όπως η ύπαρξη μιας δαιδαλώδους κοινοτικής γραφειοκρατίας, η καθυστέρηση στην λήψη αποφάσεων και η αναποτελεσματικότητα, αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις το δημοκρατικό έλλειμμα.

Αν θα έπρεπε να επιμερίσουμε αυτές τις κριτικές σε κάθε ένα από τα κοινοτικά θεσμικά όργανα θα λέγαμε ότι σε κάθε ένα από αυτά υπάρχουν διαφορετικά σημεία τα οποία λειτουργούν ανασταλτικά ως προς την αποτελεσματικότητα στην λειτουργία τους.

Σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αν θα έπρεπε να υπογραμμίσουμε ορισμένα προβληματικά σημεία της λειτουργίας της αυτά θα ήταν καταρχήν η δαιδαλώδης γραφειοκρατική διάρθρωσή της, η πολιτική της εξάρτηση από τα κράτη μέλη και η έλλειψη δημοκρατικής νομιμοποίησης της δράσης της. Σε σχέση με την δαιδαλώδη δηλαδή γραφειοκρατική διάρθρωση, η Επιτροπή λειτουργεί ως ένας γιγάντιος γραφειοκρατικός μηχανισμός, ο οποίος σε αρκετές περιπτώσεις δεν είναι αποτελεσματικός. Ήδη από την Συνθήκη της Λισσαβόνας προβλέπεται η μείωση του αριθμού των Επιτρόπων, η οποία θα πρέπει εντούτοις να συνοδεύεται και από την μείωση των διοικητικών διαιρέσεων της Επιτροπής στο πλαίσιο της μιας πιο ευέλικτης γραφειοκρατίας.

Η λειτουργία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ορισμένα προβληματικά σημεία. Το πρώτο πρόβλημα το οποίο εύκολα μπορεί να διακρίνει κανείς είναι η αδιαφάνεια των εργασιών. Σε αρκετές περιπτώσεις λήψης σημαντικών αποφάσεων δεν έχει την δυνατότητα ο πολίτης να συμβουλευτεί τα πρακτικά των συνεδριάσεων, καθώς από τον εσωτερικό

κανονισμό του Συμβουλίου προβλέπεται η συνεδρίαση κλεισμένων των θυρών.

Σημαντικό πρόβλημα, το οποίο όμως ρυθμίζει μερικώς η Συνθήκη της Λισσαβόνας είναι το θέμα της επίτευξης ομοφωνίας σε σημαντικά νομοπαραγωγικά και πολιτικά θέματα. Σε αρκετές περιπτώσεις αρκεί μία αρνητική ψήφος για να εμποδίσει την λήψη αποφάσεων σε σημαντικά θέματα. Οι ρυθμίσεις περί αυξημένων πλειοψηφιών της Συνθήκης της Λισσαβόνας ρυθμίζουν εν μέρει τα θέματα αυτά, εντούτοις δεν εκτείνονται σε όλα τα πεδία αρμοδιότητας του Συμβουλίου.

Σε ότι αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το μοναδικό όργανο αμιγούς έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης το βασικό πρόβλημα που θα μπορούσε να διακρίνει κανείς είναι το ζήτημα των περιορισμένων αρμοδιοτήτων του.

Για αρκετά σημαντικά ζητήματα, το Κοινοβούλιο απλώς γνωμοδοτεί χωρίς η γνώμη του να είναι δεσμευτική για το Συμβούλιο, το οποίο λαμβάνει τις τελικές αποφάσεις. Η Συνθήκη της Λισσαβόνας ήρθε να αυξήσει τις πραγματικές αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου εκτείνοντας την διαδικασία συναπόφασης σε αρκετά ζητήματα, όχι όμως σε όλα. Στο πλαίσιο αυτό, για την πολιτική ολοκλήρωση της Ευρώπης είναι απαραίτητη η επέκταση της διαδικασίας συναπόφασης σε όλα τα πεδία κοινοτικής αρμοδιότητας.

Επίσης, σε πολιτικό επίπεδο η βασική κριτική που ασκείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ότι παραμένει ένας «πολιτικός νάνος». Στην κριτική αυτή ήρθε να προστεθεί, σήμερα σε περίοδο βαθιάς οικονομικής κρίσης, η κατηγορία ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί ως θεματοφύλακας οικονομικών συμφερόντων επιβάλλοντας σκληρές οικονομικές πολιτικές στους ευρωπαϊκούς λαούς, προς όφελος του διεθνούς κεφαλαίου. Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση κατηγορείται από πολλούς ότι κινδυνεύει να μεταβληθεί σε μία υπερεθνική κεφαλαιοκρατία η οποία δεν λειτουργεί με

γνώμονα το συμφέρον των λαών της, αλλά τις επιταγές του διεθνούς κεφαλαίου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και γενικότερα το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο βρίσκονται σήμερα σε ένα πολύ κρίσιμο σταυροδρόμι. Η κατάλυση των θεμελίων πάνω στις οποίες στηρίζεται το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, με την εφαρμογή σκληρών και μη ανθρωποκεντρικών πολιτικών μπορεί να αποτελέσει το κύκνειο άσμα μιας Ένωσης, η οποία δημιουργήθηκε για την συμφιλίωση και την ευημερία των λαών και όχι για την οικονομική τους δυνάστευση. Είναι επιτακτική, στο πλαίσιο αυτό, η ανάγκη άμεσης αλλαγής οικονομικής πλεύσης, διαφορετικά η διάλυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή η μεταβολή της σε καταπιεστικό πολιτικό μόρφωμα βρίσκονται προ των πυλών.

β. Συμπεράσματα

Η πρωτοβουλία που ξεκίνησε από έξι κράτη σαν μια οικονομική διευθέτηση για την παραγωγή άνθρακα και χάλυβα έχει γίνει σήμερα ένας περίτεχνος υπερεθνικός οργανισμός με 28 κράτη μέλη που διέπεται από μια σειρά θεσμικών οργάνων και υπηρεσιών ο οποίος παραλύει από την ανάγκη να καταλήξει σε ομοφωνία πριν τη λήψη σημαντικών αποφάσεων. Την ίδια στιγμή τα κράτη μέλη συνεχίζουν να είναι ανεξάρτητα έθνη – κράτη, με τις δικές τους κυβερνήσεις και εσωτερικές πολιτικές ρυθμίσεις.

Παράλληλα, όσο η Ευρωπαϊκή Ένωση διευρύνεται τόση ετερογένεια παρουσιάζουν τα μέλη της. Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) της Γερμανίας είναι 300 φορές μεγαλύτερο από της Μάλτας και το κατά κεφαλή εισόδημα του Λουξεμβούργου είναι επτά φορές ψηλότερο από της Λετονίας και πέντε φορές ψηλότερο από αυτό της Ελλάδας. Το γεωγραφικό μέγεθος, ο πληθυσμός και οι οικονομικοί πόροι των κρατών μελών είναι τελείως διαφορετικά μεταξύ τους το ίδιο και οι κουλτούρες τους οι οποίες μοιάζουν λιγότερο όσο η Ευρωπαϊκή Ένωση εξαπλώνεται.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια μοναδική μορφή οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας μεταξύ 28 ευρωπαϊκών χωρών. Εδώ και πενήντα και πλέον χρόνια μας προσφέρει ειρήνη, σταθερότητα και ευημερία. Συμβάλλει στη βελτίωση του βιοτικού μας επιπέδου, δημιούργησε ένα κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα και οικοδομεί βήμα με βήμα μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά όπου οι πολίτες, τα αγαθά, οι υπηρεσίες και τα κεφάλαια κυκλοφορούν μεταξύ των κρατών μελών ελεύθερα όπως στο εσωτερικό μίας χώρας.

Ωστόσο, παρά τα χρόνια προβλήματα σε πολιτικό επίπεδο που διαμορφώνουν τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις μέρες παρατηρούμε περισσότερο από ποτέ τις αδυναμίες του οικονομικού πεδίου εντός αυτής. Η προσπάθεια σύγκλισης Βορρά – Νότου (ή Πυρήνα – Περιφέρειας) όπως δόκιμα καλείται, δυστυχώς, δεν κατάφερε μέσα από τις διάφορες πολιτικές της Ένωσης να επιτευχθεί. Περισσότερο στις μέρες μας θα μιλάμε για απόκλιση, αφού φαίνεται ότι η εκχώρηση της Νομισματικής Πολιτικής κεντρικά (στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) και η διατήρηση από τα κράτη μέλη αντίστοιχα της Δημοσιονομικής, ήταν καταστροφική.

Η πρόσφατη οικονομική κρίση που ταλανίζει ακόμα την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει προκαλέσει αρκετές συζητήσεις για τις επιπτώσεις της, όχι μόνο στην οικονομία, αλλά και στην ποιότητα της Δημοκρατίας και της δημοκρατικής διακυβέρνησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα στην Ευρωζώνη.

Η κρίση αποκάλυψε εμφανώς τις ατέλειες της ΟΝΕ με τη νομισματική πολιτική να ασκείται κεντρικά και τη δημοσιονομική από τα κράτη μέλη. Αυτή η ασυμμετρία στην άσκηση της ΟΝΕ, δεν απέτρεψε ορισμένα κράτη μέλη από την παγίδα της οικονομικής κρίσης και του υπερβολικού χρέους, καθιστώντας τα κίνδυνο για τους υπόλοιπους.

Για παράδειγμα, η ελληνική κρίση, που εκδηλώθηκε σε μια στιγμή παρατεταμένης κρίσης και της παγκόσμιας οικονομίας, δεν κατέδειξε μόνο τα προβλήματα, δομικά και θεσμικά του ελληνικού κράτους, αλλά ανέδειξε

και τις αδυναμίες της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ενός πολιτικού συστήματος, που εδώ και πέντε και πλέον δεκαετίες επιχειρεί να επιτύχει την ένωση της Ευρώπης σε ένα πολιτειακό σχήμα ομοσπονδιακής δόμησης των λαών της Γηραιάς Ηπείρου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εμφανίστηκε αδύναμη να στηρίξει μια μικρή μονάδα του συστήματός της, που απειλείται με κατάρρευση, και να την οδηγήσει στην εξυγίανση και την επιστροφή της στις διαδικασίες ανάπτυξης και ευημερία. Αυτό ίσως να σημαίνει ότι η Ευρώπη στερείται του ενεργού πολιτιστικού της πνευματικού υποβάθρου, που είναι απαραίτητο σε κάθε σύγχρονη κρατική οντότητα, που επιβιώνει στον χρόνο, όχι χάρη στην οικονομική και υλική δύναμη, αλλά χάρη στην πνευματική συνεύρεση ατόμων και λαών, που έχουν κοινό πολιτιστικό υπόβαθρο και τη βούληση για ένα κοινό πολιτικό μέλλον.

Η οικονομική κρίση εμφανίστηκε το 2008 και σήμερα, επτά χρόνια μετά, διαπιστώνει κανείς ότι οι υφιστάμενοι πολιτικοί θεσμοί αδυνατούν να διατηρήσουν μια ουσιαστική νομισματική ένωση. Προσωπικά θεωρώ την παρουσία της Ελλάδας στη νομισματική ένωση απαραίτητη. Όμως, θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι η παρουσία της εντός της ζώνης του Ευρώ και κάτω από ένα πρόγραμμα που απαιτεί υπεράνθρωπες μεταρρυθμίσεις αναπόφευκτα θα οδηγήσει σε νέα κρίση, οικονομική και πολιτική. Το οικονομικό κόστος είναι τεράστιο όπως και το πολιτικό κόστος.

Η κρίση στη ζώνη του Ευρώ όχι μόνο έδειξε τις αδυναμίες των Ευρωπαίων ηγετών να οδηγήσουν την Ένωση έξω από το οικονομικό χάος αλλά παράλληλα, φανέρωσε βαθύτερες διαιρέσεις στο εσωτερικό της. Η σχέση «οφειλέτης – πιστωτής» επανεμφάνισε ένα επίπεδο δυσαρέσκειας και εχθρότητας που είχαν να εμφανιστούν για πάρα πολλά χρόνια και το οποίο αποτελεί βόμβα στα θεμέλια της δέσμευσης για ευρωπαϊκή ενότητα.

Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης απεδείχθη ανήμπορο να εμποδίσει την οικονομική κρίση και την παρέκκλιση κρατών μελών ως προς την οικονομική τους απόδοση. Ακόμη, το μοντέλο του «ευρωπαϊκού

κράτους» ή της «ευρωπαϊκής ομοσπονδίας», δείχνει να μην τελεσφορεί και να είναι πιο αδύναμο από ποτέ. Θα στηρίξουν οι ισχυροί τις αδύναμες χώρες για να επωφεληθούν από την ελεύθερη αγορά για τις παραγωγικές οικονομίες τους ή θα εγκαταλείψουν την ευρωπαϊκή ιδέα; Ποιος ο ρόλος των αδύναμων χωρών; Ποια δημοκρατική διαδικασία και παραγωγή πολιτικής θα είναι υπέρ αυτών όταν οι ισχυροί δεν «παζαρεύουν» μέρος από οικονομικά και πολιτικά τους δικαιώματα; Ερωτήματα που είτε έχουν απαντηθεί μερικώς με πολιτικές που άρχισαν να εφαρμόζονται και οι οποίες δεν έχουν ξεκάθαρο στόχο και αποτέλεσμα και είτε ερωτήματα που παραμένουν αναπάντητα.

Η ιδέα της ελεύθερης αγοράς, της δημιουργίας ευρωπαϊκών οργάνων όπου ο ευρωπαίος πολίτης θα καταφύγει όταν δει ότι αδικείται από την χώρα του, και άλλα πολλά, μόνο οφέλη μπορούν να προσδώσουν στον καθένα μας. Όσο όμως και αν υφίστανται αυτά τα όργανα, παρατηρούμε ότι μονίμως στελεχώνονται από δυτικούς, και η συμμετοχή χωρών όπως η Ελλάδα και η Κύπρος σε αυτά είναι μικρή, συμβάλλοντας και διογκώνοντας και σε αυτό το επίπεδο τις ανισότητες.

Ίσως η Συνθήκη της Λισσαβόνας να έχει δώσει την εντύπωση περί δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού υπερκράτους το οποίο πρόκειται να αντικαταστήσει το εθνικό κράτος. Όμως θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι μια διαδικασία σε εξέλιξη αλλά και μια μεγάλη ιδέα. Συνεπώς η Ευρωπαϊκή ένωση είναι ένας υπερεθνικός οργανισμός που συνεχώς εξελίσσεται. Η δήλωση του Robert Schuman στις 9 Μαΐου 1950 εξακολουθεί να είναι επίκαιρη: «Η Ευρώπη δεν θα δημιουργηθεί ως δια μαγείας ούτε με βάση ένα γενικό σχέδιο. Θα οικοδομείται με συγκεκριμένα επιτεύγματα που πρώτα θα δημιουργήσουν μια πραγματική αλληλεγγύη».

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να έχει σύντομα περισσότερα από 30 κράτη μέλη, με πολύ διαφορετικές ιστορίες, γλώσσες και πολιτισμούς. Μπορεί μια

τόσο πολύμορφη οικογένεια εθνών να αποτελέσει μια κοινή πολιτική «δημόσια σφαίρα»; Μπορούν οι πολίτες της να αναπτύξουν μια κοινή αντίληψη ότι «είναι Ευρωπαίοι» ενώ θα παραμένουν βαθιά προσηλωμένοι στη χώρα τους, την περιοχή και την τοπική κοινότητά τους; Ίσως να μπορούν, εάν τα σημερινά κράτη μέλη ακολουθήσουν το παράδειγμα της πρώτης Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της ΕΚΑΧ, η οποία γεννήθηκε από τα συντρίμια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Η ηθική νομιμοποίησή της βασιζόταν στη συμφιλίωση και την εδραίωση της ειρήνης ανάμεσα σε πρώην εχθρούς. Υιοθέτησε την αρχή ότι όλα τα κράτη μέλη, μεγάλα ή μικρά, είχαν ίσα δικαιώματα και σέβονταν τις μειονότητες.

Η παγκοσμιοποίηση υποχρεώνει την Ευρώπη να ανταγωνίζεται όχι μόνο τους παραδοσιακούς «αντιπάλους» της (την Ιαπωνία και τις ΗΠΑ), αλλά και τις ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομικές δυνάμεις όπως η Βραζιλία, η Κίνα και η Ινδία. Μπορεί να συνεχίσει να περιορίζει την πρόσβαση στην ενιαία αγορά της για να προστατεύσει τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπά της; Ακόμη και αν το έπραττε, δεν θα υπήρχε τρόπος διαφυγής από τη σκληρή πραγματικότητα του διεθνούς ανταγωνισμού.

γ. Προτάσεις

Όποια και να είναι τα δεδομένα, η Ένωση αντιμετωπίζει μια διπλή πρόκληση, τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της. Εντός της Ένωσης πρέπει να επιδιωχθεί η προσέγγιση μεταξύ των πολιτών και των ευρωπαϊκών θεσμών. Αναμφίβολα, οι πολίτες στηρίζουν τους μεγάλους στόχους της Ένωσης, αλλά δεν τους είναι πάντα ορατή η σχέση μεταξύ των στόχων αυτών και της καθημερινής δράσης της Ένωσης. Ζητούν από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς να είναι λιγότερο δύσχρηστοι και άκαμπτοι και κυρίως να καταστούν αποτελεσματικότεροι και διαφανέστεροι. Πολλοί θεωρούν, επίσης, ότι η Ένωση θα πρέπει να ασχολείται περισσότερο με τα μελήματα που τους απασχολούν, και όχι να υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες για θέματα τα οποία από τη φύση τους θα ήταν καλύτερα να αφεθούν στους εκλεγμένους άρχοντες των κρατών μελών και των περιφερειών.

Μερικοί αντιλαμβάνονται αυτό το γεγονός ακόμη και ως απειλή για την ταυτότητά τους. Αλλά ίσως ακόμη πιο σπουδαίο είναι το γεγονός ότι οι πολίτες αισθάνονται ότι όλα διεξάγονται συχνά ερήμην τους και επιθυμούν περισσότερο δημοκρατικό έλεγχο.

Σε ότι αφορά την εξάρτηση της Επιτροπής από τα Κράτη μέλη, είναι γεγονός ότι παρά τις ρητές ρυθμίσεις των Συνθηκών περί ανεξαρτησίας, οι κυβερνητικές επιλογές των κρατών μελών επηρεάζουν τις επιλογές της Επιτροπής. Ο διορισμός των Επιτρόπων επίσης από τις κυβερνήσεις των Κρατών μελών αποτελεί τροχοπέδη στην πραγματικά ανεξάρτητη λειτουργία της Επιτροπής. Στο ίδιο πλαίσιο, η έλλειψη δημοκρατικής νομιμοποίησης της δράσης της Επιτροπής έρχεται να συμπληρώσει την εξάρτησή της από τα κράτη μέλη. Μία λύση σε αυτά τα δύο θέματα θα ήταν για παράδειγμα η εκλογή των μελών της Επιτροπής, είτε με καθολική ψηφοφορία των πολιτών των κρατών μελών, είτε με έμμεση εκλογή τους από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, χωρίς την παρέμβαση των κυβερνήσεων.

Σημαντικό πρόβλημα στη λειτουργία ολόκληρου του ευρωπαϊκού οικοδομήματος είναι επίσης και η πολυπλοκότητα στην διαδικασία λήψης αποφάσεων, γεγονός που οδηγεί σε αρκετές περιπτώσεις στην θεσμική ακινησία. Η διαδικασία συναπόφασης μεταξύ Συμβουλίου και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αποτελεί μια πολύπλοκη και ακατανόητη για τον πολίτη διαδικασία, ο οποίος αδυνατεί να παρακολουθήσει την θεσμική επικαιρότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η απλοποίηση της διαδικασίας σε συνδυασμό με την ενίσχυση του Κοινοβουλίου και των αρμοδιοτήτων του θα μπορούσε να αποτελέσει λύση στο πρόβλημα αυτό.

Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη μεγάλες δυνατότητες. Το Κοινοβούλιο ακόμη εξελίσσει τον νέο ρόλο του και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποκτά θεσμική υπόσταση. Απομένει, ωστόσο, να δούμε αν το πείραμα «Γιουνκέρ» θα βοηθήσει την Επιτροπή να ενδυναμώσει τη θέση της και να συμβάλει εκ νέου στην επίτευξη της ισορροπίας που πρέπει να υπάρχει μεταξύ δημοκρατίας και αποτελεσματικότητας. Ωστόσο, το πλαίσιο τώρα διαφέρει

ριζικά, όχι μόνον ελέω κρίσης, αλλά και επειδή το Κοινοβούλιο έχει μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Φαίνεται, επομένως, ότι είναι αναγκαίο η Επιτροπή να «επανανακαλύψει» τον εαυτό της.

Η Ευρώπη δεν έχει άλλη επιλογή από το να γίνει ένας πραγματικός συντελεστής διεθνούς εμβέλειας, με ενιαία δράση στην παγκόσμια σκηνή και την αποτελεσματική προάσπιση των συμφερόντων της μιλώντας με μία φωνή. Η πρόοδος προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη μετάβαση προς την πολιτική ένωση.

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο πρόεδρος της Επιτροπής και ο Υπάτος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας πρέπει να αποτελέσουν από κοινού την ισχυρή και αταλάντευτη ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρώπη πρέπει να ρίξει όλο το βάρος της στις διεθνείς υποθέσεις. Ένα από τα ισχυρά πλεονεκτήματα της Ένωσης είναι οι ευρωπαϊκές της αξίες. Αξίες όπως ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η προάσπιση του κράτους δικαίου, η προστασία του περιβάλλοντος και η διατήρηση των κοινωνικών προτύπων στην κοινωνική οικονομία της αγοράς. Εκείνο που σύμφωνα με πολλούς στοχαστές θα μπορούσε να μετρήσει ως επιτυχία για την Ευρωπαϊκή Ένωση τα επόμενα χρόνια είναι η αποκατάσταση της ισορροπίας των δημόσιων οικονομικών της και η εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας για τους πολίτες της χωρίς να υπονομεύεται η ελευθερία τους. Εάν μπορέσει να τα επιτύχει αυτά, η Ευρώπη θα εξακολουθήσει να έχει τον σεβασμό και να αποτελεί πηγή έμπνευσης για τον υπόλοιπο κόσμο.

Οι προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές που ζούμε στις μέρες μας ξεγυμνώνουν την εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του δυτικού κόσμου γενικότερα. Είναι παράδοξο ότι τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και τα Ηνωμένα Έθνη δεν έχουν πάρει δραστικές αποφάσεις για τα όσα συμβαίνουν στη Συρία και στη Μέση Ανατολή γενικότερα. Είναι

φανερό ότι όσο συνεχίζεται ο πόλεμος στην περιοχή τόσο θα πολλαπλασιάζεται το φαινόμενο μετανάστευσης προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιβάλλεται η ανάπτυξη εξωτερικής πολιτικής από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης για το θέμα. Η μη εφαρμογή από χώρες μέλη του Συμφώνου Μετανάστευσης, που έχει υιοθετηθεί από το 2008, δείχνει την αδυναμία εφαρμογής κοινής εξωτερικής πολιτικής.

Λιβύη, Συρία, Υεμένη και υποσαχάρια Αφρική έχουν δημιουργήσει κύματα προσφύγων που αναζητούν άσυλο στην Ευρώπη. Την ίδια στιγμή, Αλ Κάιντα και Ισλαμικό Κράτος δημιουργούν τρομοκράτες εντός της Ευρώπης. Η σύγκρουση στην Ουκρανία εγείρει νέες ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια των ανατολικών συνόρων της Ευρώπης.

«Ο κόσμος έχει γίνει πολύ πιο πολύπλοκος και οι πόλεμοι πολλαπλασιάζονται. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να δημιουργήσει νέα στρατηγική ασφάλειας και άμυνας, που θα έχει μακροπρόθεσμα όραμα, πολιτική συνοχή, επαρκή χρηματοδότηση καθώς και ισχυρές συμμαχίες και συνεργασίες.»³⁶.

Την ίδια στιγμή, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να είναι πιο κοντά στους πολίτες της. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που με κάθε νέα Συνθήκη αποκτά και μεγαλύτερη εξουσία, εκλέγεται άμεσα με καθολική ψηφοφορία κάθε πέντε χρόνια. Όμως το ποσοστό του πληθυσμού που ψηφίζει σε αυτές τις εκλογές διαφέρει από χώρα σε χώρα και ο αριθμός αυτών που ψηφίζουν είναι συχνά μικρός. Η πρόκληση για τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις εθνικές κυβερνήσεις είναι να βρουν καλύτερο τρόπο ενημέρωσης και επικοινωνίας με τους πολίτες (μέσω της εκπαίδευσης, των δικτύων ΜΚΟ κ.λπ.) και να προωθήσουν τη δημιουργία μιας κοινής ευρωπαϊκής δημόσιας σφαίρας εντός της οποίας οι πολίτες της Ευρώπης θα μπορούν να διαμορφώνουν τα πολιτικά δρώμενα.

³⁶ Άρθρο Μάρτιν Σούλτς: Πρέπει να ζυγίσουμε πολύ προσεκτικά τους κινδύνους (25.06.2015)

Κανένας δεν γνωρίζει ποιο θα είναι το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι από τη στιγμή που τα κράτη μέλη διατηρούν σημαντικές αρμοδιότητες σε κρίσιμους τομείς της εθνικής τους κυριαρχίας (εθνική άμυνα, εξωτερική πολιτική, δημοσιονομική πολιτική) τότε, είναι φυσικό επακόλουθο ότι σε κρίσιμες στιγμές θα επιδιώξουν αποκλειστικά και μόνο την εξυπηρέτηση των εθνικών τους συμφερόντων. Η συζήτηση για εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια ομοσπονδία η οποία θα περιλαμβάνει όλες τις ευρωπαϊκές χώρες της Δυτικής και Ανατολικής Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης και της Ρωσίας, παραμένει ανοικτή.

Μια ακόμα ενδεχόμενη πιθανότητα για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ενδεχόμενη χαλάρωση των στενών δεσμών μεταξύ των εθνικών κρατών που αποτελούν σήμερα την Ευρωπαϊκή Ένωση, αν τα συμφέροντά τους μακροχρονίως δεν μπορούν να συγκλίνουν. Η πλήρης διάλυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η επιστροφή στα εθνικά κράτη μοιάζει λιγότερο πιθανή, καθώς η παγκοσμιοποίηση προχωρεί και απαιτεί ισχυρά κρατικά μορφώματα μέσα σε ένα όλο και πιο έντονο διεθνή ανταγωνισμό. Οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να βρουν απαντήσεις στη συνεχώς αυξανόμενη οικονομική ευρωστία της Κίνας και των BRICS³⁷ γενικότερα.

Προς τα πού θα κατευθυνθεί στο μέλλον η Ευρωπαϊκή Ένωση θα εξαρτηθεί από τις πολιτικές από τις πολιτικές δυνάμεις που θα επικρατήσουν στο εσωτερικό των χωρών. Αυτό θα καθορίσει και την πολιτική που θα υιοθετήσουν. Στη σημερινή Ευρωπαϊκή πραγματικότητα κυριαρχεί η πολιτική που εξυπηρετεί κυρίως τις βόρειες χώρες μέλη και ιδιαίτερα τη Γερμανία.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι βόρειες χώρες μέλη έχουν καλύτερες οικονομικές επιδόσεις έναντι των υπολοίπων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρά την οικονομική κρίση. Άλλωστε φαίνεται αυτό

³⁷ Διεθνής πολιτικός σύνδεσμος με το ακρωνύμιο BRICS. Αποτελεί ουσιαστικά έναν συνασπισμό πέντε χωρών και συγκεκριμένα της Βραζιλίας, της Ρωσίας, της Ινδίας, της Κίνας και πιο πρόσφατα της Νοτίου Αφρικής. Από τα αρχικά μάλιστα των χωρών αυτών σχηματίζεται και το ακρωνύμιο BRICS.

και από την ταχύτητα εξόδου τους από την κρίση. Η αύξηση του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος καθώς επίσης και τα ποσοστά ανεργίας είναι σαφώς καλύτερα στο Βορρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρά στο Νότο, περιλαμβανομένης και της Γαλλίας. Αυτή η ανισορροπία είναι που θέτει τόσο την Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και την Ευρωζώνη σε αμφιβολία αφού αν συνεχιστεί για μεγάλο διάστημα ακόμα, τότε, η συνέχιση τους με την υφιστάμενη τους μορφή φαντάζει πολύ δύσκολη.

Η Ευρωπαϊκής Ένωση στηρίχτηκε σε δύο πυλώνες, τη Γερμανία και τη Γαλλία. Γύρω από αυτές τις χώρες συνασπίστηκαν οι υπόλοιπες χώρες του Ευρωπαϊκού Βορρά και Νότο. Ουσιαστικά, εξασφαλίστηκε μια εύθραυστη ισορροπία των οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων όλων των χωρών μελών.

Σήμερα, αυτή η ισορροπία, με την πολιτική που έχει επικρατήσει, τείνει να ανατραπεί πλήρως υπέρ του Βορρά. Για το λόγο αυτό, οι πολίτες, ιδίως στις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου και βέβαια στη χώρα μας, δυσφορούν και συχνά στρέφονται εναντίον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πρόβλημα όμως είναι η εφαρμοζόμενη πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση και όχι η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε και η ιδέα της ένωσης της Ευρώπης.

Είναι αντιφατικό να υιοθετούνται οι στόχοι μιας κοινής πολιτικής από όλα τα κράτη μέλη αλλά η χρηματοδότηση για την επίτευξη των στόχων αυτών να εξαρτάται από τον εθνικό προϋπολογισμό κάθε κράτους μέλους. Το μεγαλύτερο μέρος των ελλειμμάτων που υποσκάπτουν την Ευρωπαϊκή Ένωση στα μάτια των ευρωπαίων πολιτών οφείλεται σ' αυτή την αντίφαση μεταξύ ευρωπαϊκών στοχεύσεων και της ευρωπαϊκής χρηματοδοτικής αδυναμίας να υποστηριχθούν αυτές οι στοχεύσεις με χαρακτηριστικό παράδειγμα την αντιμετώπιση της ανεργίας και γενικότερα την άσκηση κοινωνικής πολιτικής, όπως αυτές διακηρύχτηκαν με την Στρατηγική της Λισαβόνας.

Οι «φωνές» στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση των δημοκρατικών διαδικασιών συνεχίζονται. Πολλοί επικριτές της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης υποδεικνύουν το λεγόμενο «δημοκρατικό έλλειμμα» ως λόγο της αδιαφορίας των πολιτών για την Ένωση, υπονοώντας ότι οι πολίτες δεν συμμετέχουν στην ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης των αποφάσεων, η οποία είναι επομένως μη δημοκρατική και προκαλεί την αποξένωση των πολιτών από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Σε έρευνα που έγινε το 2014, ποσοστό 70% των Ευρωπαίων πολιτών εξέφρασαν την πίστη ότι οι φωνές τους δεν μετρούν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Επιπρόσθετα, τα 2/3 των Ευρωπαίων πολιτών θεωρούν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αντιλαμβάνεται τις ανάγκες τους. Αυτές οι αντιλήψεις αποτελούν φραγμούς στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης οφείλουν να βρουν τρόπους που θα ξεπεραστούν οι προκλήσεις αυτές υιοθετώντας πολιτικές που θα προάγουν την ισχυρή οικονομική, πολιτική και κοινωνική ανάπτυξη.

Είναι άρα απαραίτητο να δημιουργηθούν θεσμοί που θα αντλούν άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση και θα εκφράζουν τις πολιτικές και κοινωνικές τάσεις του ευρωπαϊκού πολιτικού σώματος. Στον ζωηρό διάλογο που έχει ανοίξει τα τελευταία χρόνια για το μέλλον της Ευρώπης κατατίθενται πολλές προτάσεις. Μερικές από αυτές υιοθετούν το ομοσπονδιακό μοντέλο ως όχημα για την θεσμική μετεξέλιξη και την πολιτική ολοκλήρωση της Ευρώπης. Άλλες προτείνουν ως λύση το διακυβερνητικό μοντέλο συνύπαρξης. Πολλές χώρες επίσης προτείνουν τον συνδυασμό του ομοσπονδιακού μοντέλου με στοιχεία του σημερινού κοινοτικού μοντέλου. Όπως είναι φυσικό σε μία τέτοια διαδικασία συνδιαμόρφωσης συγκρούονται εθνικά, πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα. Αυτό που οι Ευρωπαίοι πολίτες επιθυμούν είναι να μετέχουν ενεργά σε αυτό το διάλογο που αφορά άμεσα το μέλλον των κοινωνιών τους.

Ακόμη και το έλλειμμα δημοκρατικής λειτουργίας και νομιμοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την έννοια της λήψης αποφάσεων από

όργανα χωρίς άμεση δημοκρατική εντολή και χωρίς λογοδοσία, θα μπορούσε να μειωθεί αν τα συμφέροντα των κοινωνικών ομάδων συγκροτούνταν σε ευρωπαϊκό και όχι εθνικό επίπεδο λόγω της κοινής ευρωπαϊκής δημοσιονομικής πολιτικής και οδηγούσαν σε πραγματικά ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα με σαφείς ιδεολογικές αντιπαραθέσεις και τελικά σε ευρωπαϊκή κυβέρνηση που θα στηριζόταν στην εκάστοτε πολιτική πλειοψηφία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Όσον αφορά στη διαμόρφωση μιας Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που θα μπορούσε να ασκηθεί στηριζόμενη σε μια κοινή αμυντική πολιτική και σε ευρωπαϊκές ένοπλες δυνάμεις, και εδώ απαιτείται εκχώρηση των εθνικών αρμοδιοτήτων στον τομέα της εθνικής ασφάλειας και κυριαρχίας ο οποίος επίσης αποτελεί θεμελιακό στοιχείο της κρατικής υπόστασης ενός έθνους, όπως και ο δημοσιονομικός τομέας (είσπραξη φόρων και κατανομή των δαπανών).

Σήμερα παρά ποτέ, απαιτείται μεγαλύτερη σταθερότητα στην εσωτερική κατάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπάρχει ένα κενό διακυβέρνησης, αφού τα κράτη μέλη από μόνα τους δεν μπορούν εδώ και καιρό να επιτύχουν τα αποτελέσματα που ζητούν οι πολίτες τους, ενώ τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα δεν διαθέτουν ακόμα τα μέσα για να το κάνουν. Υπάρχει ένα κενό νομιμοποίησης, επειδή οι πολίτες αισθάνονται ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται σε ένα πολύ μακρινό γι' αυτούς επίπεδο. Και υπάρχει ένα κενό προσδοκιών, επειδή οι άνθρωποι περιμένουν από το πολιτικό σύστημα πολύ περισσότερα απ' όσα αυτό μπορεί να δώσει. Δεν υπάρχει κάποια αυτόματη διαδικασία που να επιτρέπει στα κράτη μέλη να συμφωνήσουν για τα εργαλεία που χρειάζονται για την αποκατάσταση του κενού αυτού σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οπότε χρειάζεται να ορίσουμε τι είδους «κοινοτικότητα» θέλουμε, από το οποίο εξαρτάται και ο ρόλος μας στον κόσμο.

Ο σημερινός Ευρωπαίος πολίτης ζητάει από την Ευρωπαϊκή Ένωση μια σαφή και αποτελεσματική δημοκρατική και κοινοτική πολιτική η οποία θα

οδηγήσει στην Ευρώπη που θα αποτελεί φωτεινό παράδειγμα για τη μελλοντική πορεία του κόσμου. Μια Ευρώπη που η πολιτική της θα παράγει συγκεκριμένα αποτελέσματα, δηλαδή περισσότερες θέσεις απασχόλησης, βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, λιγότερη εγκληματικότητα, ποιοτική παιδεία και καλύτερη περίθαλψη.

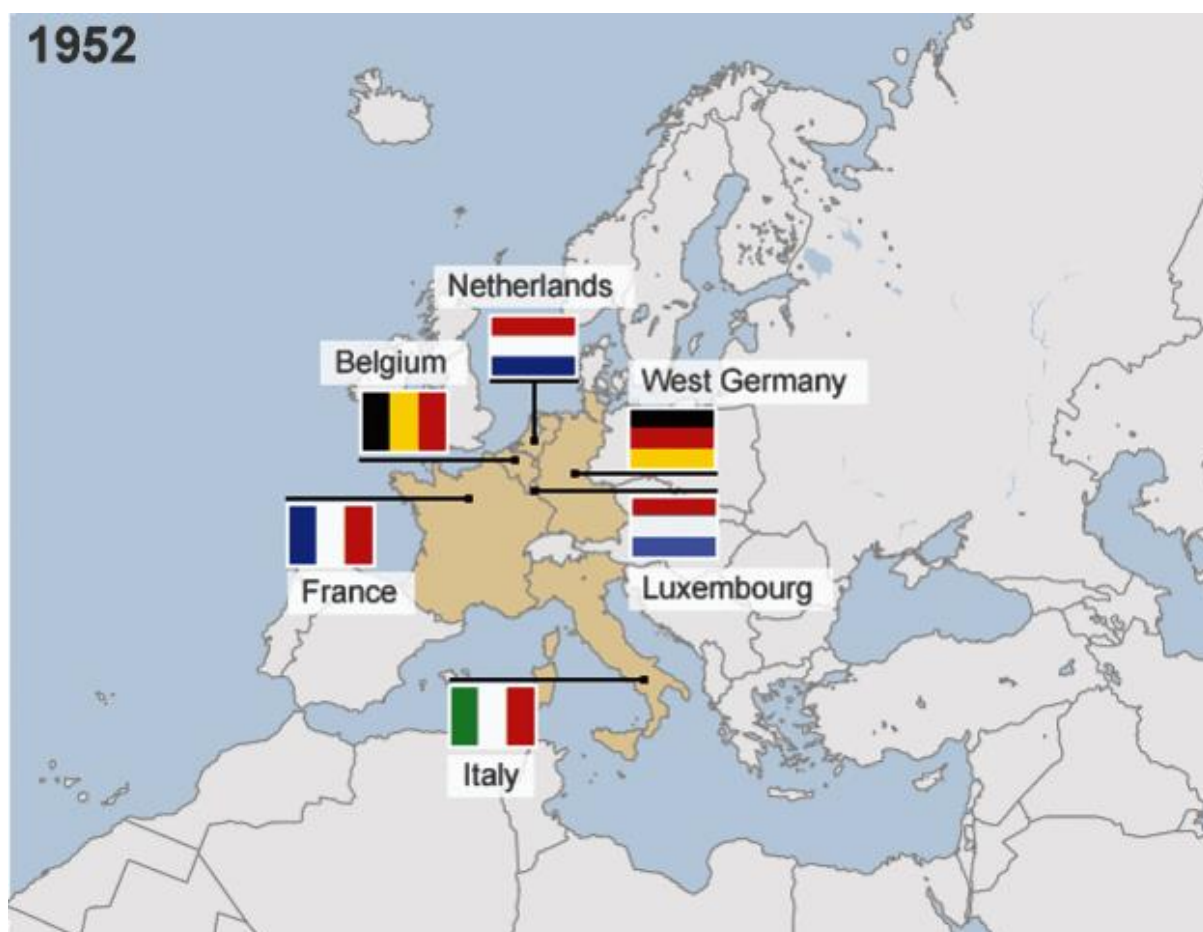
Προσπαθώντας να σκιαγραφήσει κάποιος το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγκαστικά θα σταθεί σε 3 σημαντικά ζητήματα:

- Στην ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης: διαπιστώνουμε ότι δεν υπάρχουν σήμερα οι οραματιστές Ευρωπαίοι ηγέτες. Δεν υπάρχει ένας Αντενάουερ, ένας Ντε Γκωλ, μια Θάτσερ που θα μπορούσαν με νέους δημιουργικούς τρόπους να αναζωογονήσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Στην ανάπτυξη ή απλή επιβίωση τη Ευρωπαϊκής Ένωσης: Αν ο στόχος είναι απλά η αντιμετώπιση της κρίσης του Ευρώ με την αξιοποίηση των υφιστάμενων μηχανισμών και των εμπορικών συμφωνιών της με άλλα οικονομικά μεγαθήρια όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και η Κίνα, τότε, μπορεί να υπάρξει μερική ανάπτυξη αλλά ποτέ δεν θα είναι αντάξια του μεγέθους της και των αναγκών των χωρών μελών της. Αντίθετα, η παγκόσμια επιρροή της Ευρωπαϊκής Ένωσης πιθανό να τεθεί σε αμφισβήτηση.
- Στις φυγόκεντρες τάσεις: Οι πρόσφατες συζητήσεις για έξοδο της Ελλάδας από τη ζώνη του Ευρώ και το κατά πόσο αυτό σημαίνει την έξοδο ή όχι της χώρας από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν υπερβολικές. Υπάρχουν άλλες φυγόκεντρες τάσεις εντός της Ένωσης που θα μπορούσαν με τη πάροδο του χρόνου να εξελιχτούν σε πιο αυταρχικές. Το Ηνωμένο Βασίλειο δυνατό να εξετάσει σύντομα την αποχώρηση ή όχι από την Ένωση. Παράλληλα, ο εθνικισμός στη Σκωτία δυνατό να οδηγήσει σε διάσπαση το Ηνωμένο Βασίλειο. Επιπρόσθετα, στα μάτια μας κυριαρχεί η εικόνα από τις Καταλανικές σημαίες να ανεμίζουν συμβολίζοντας την επιθυμία των Καταλανών να ανεξαρτητοποιηθούν από την Ισπανία. Αν όλες αυτές οι τάσεις επιτρέψουν σε Εθνικιστικές Ομάδες την απόκτηση

πραγματικής δύναμης εντός των κοινωνιών στις οποίες δραστηριοποιούνται τότε ο φόβος για μια πιο «κλειστή Ένωση» γίνεται ορατός.

Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου αποτέλεσε βασικό συστατικό για τη δημιουργία μιας παγκόσμιας τάξης βασισμένης στη σταθερότητα και στην ευημερία των λαών. Αυτό, δεν πρέπει να το ξεχνάμε ποτέ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΧΑΡΤΕΣ

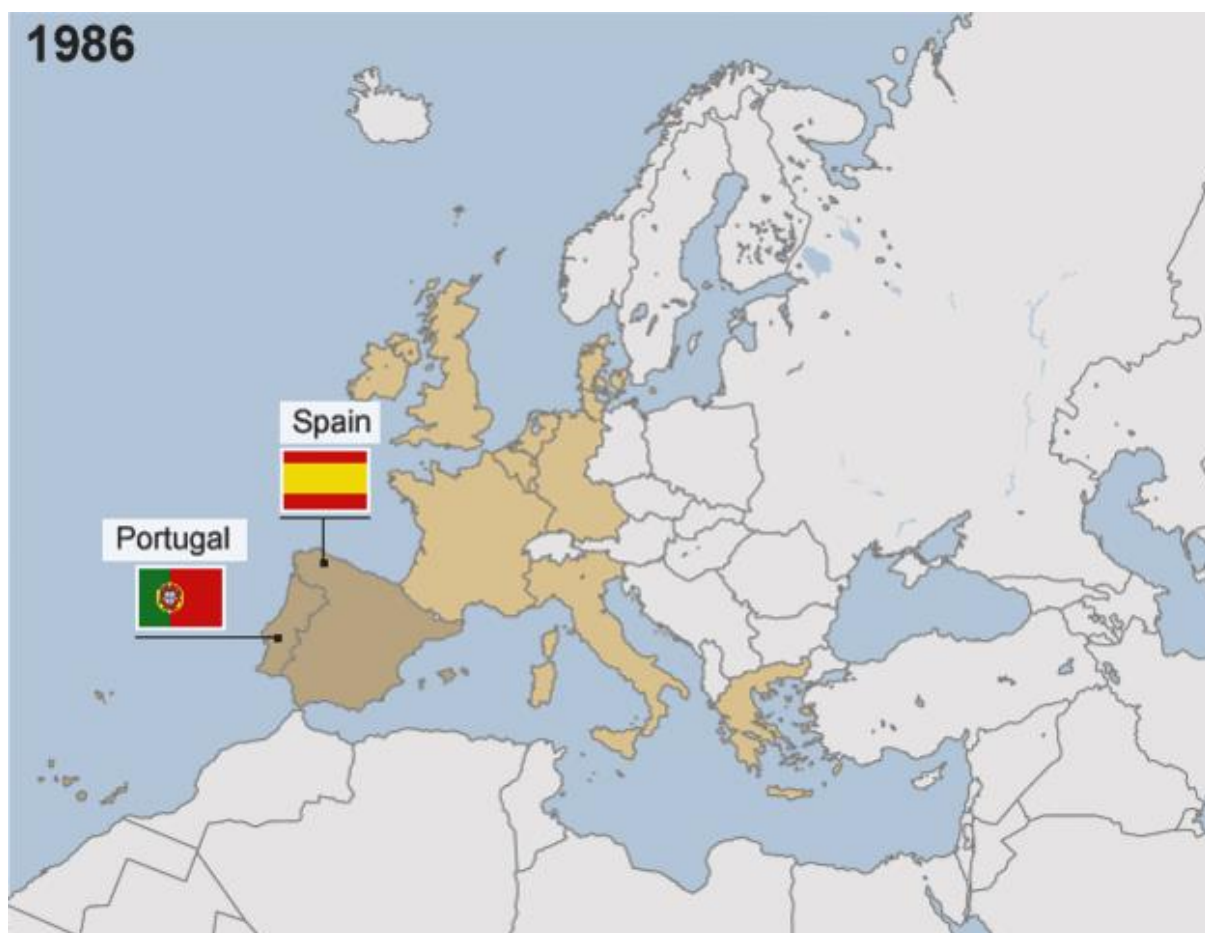
Η ΑΡΧΗ

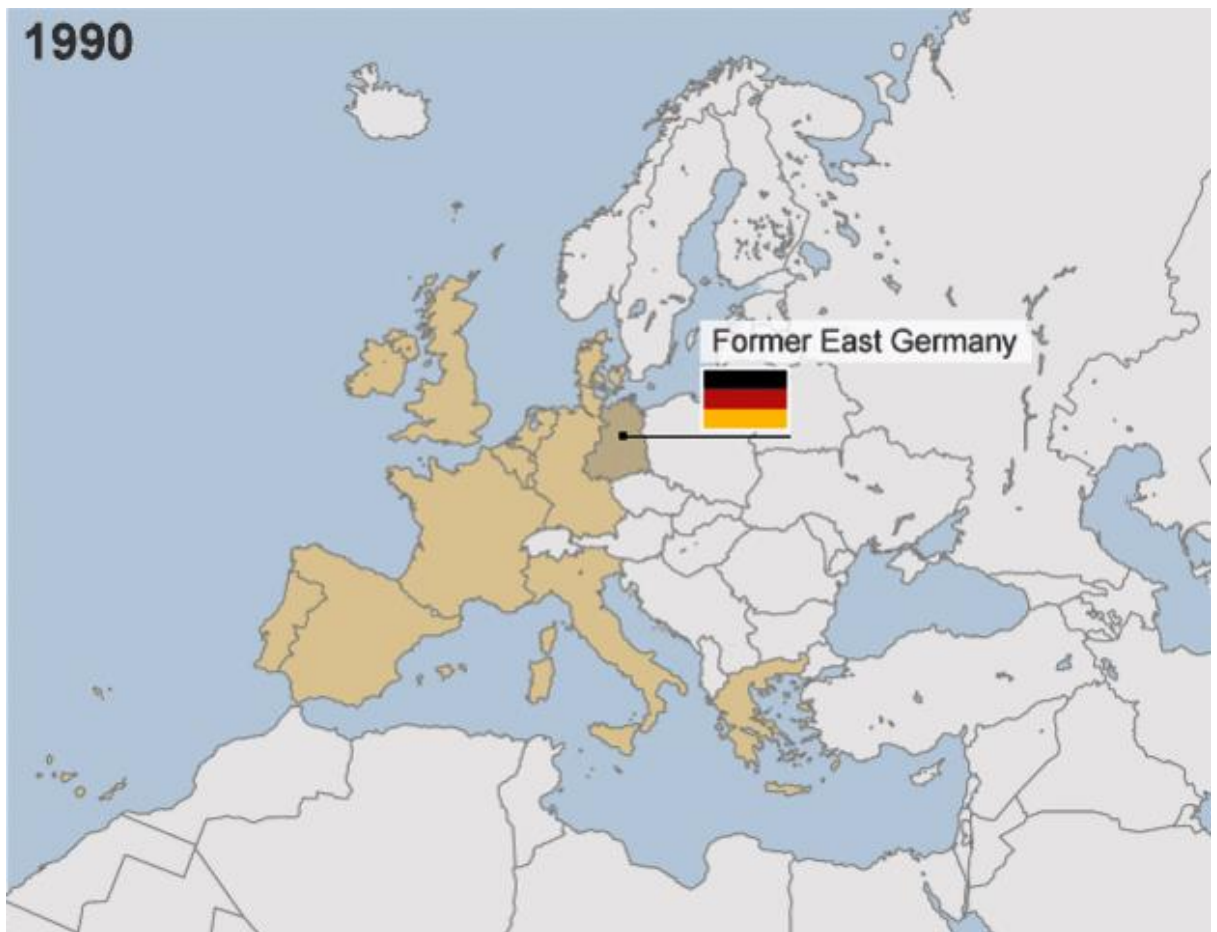
Η ΠΡΩΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

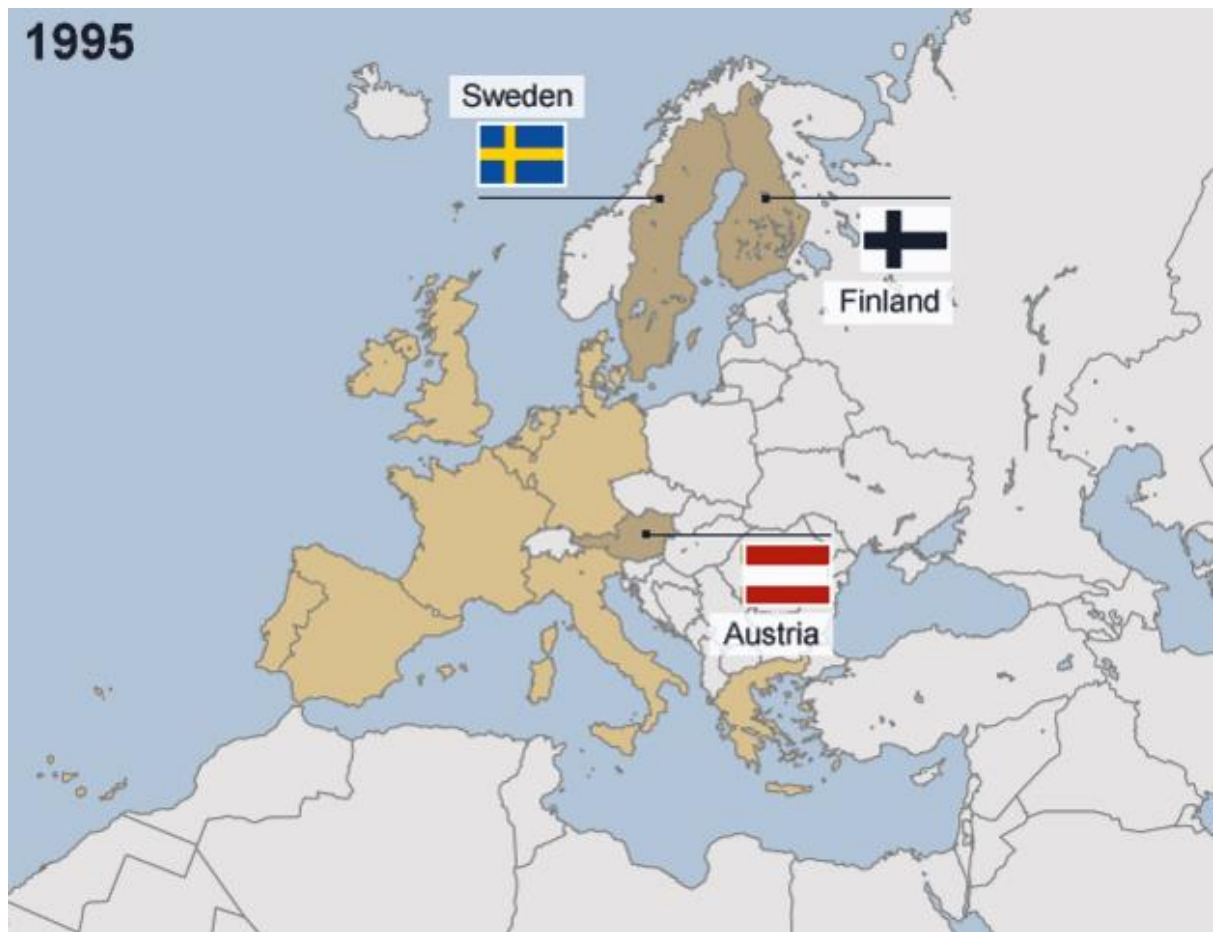
Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η ΙΒΗΡΙΚΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

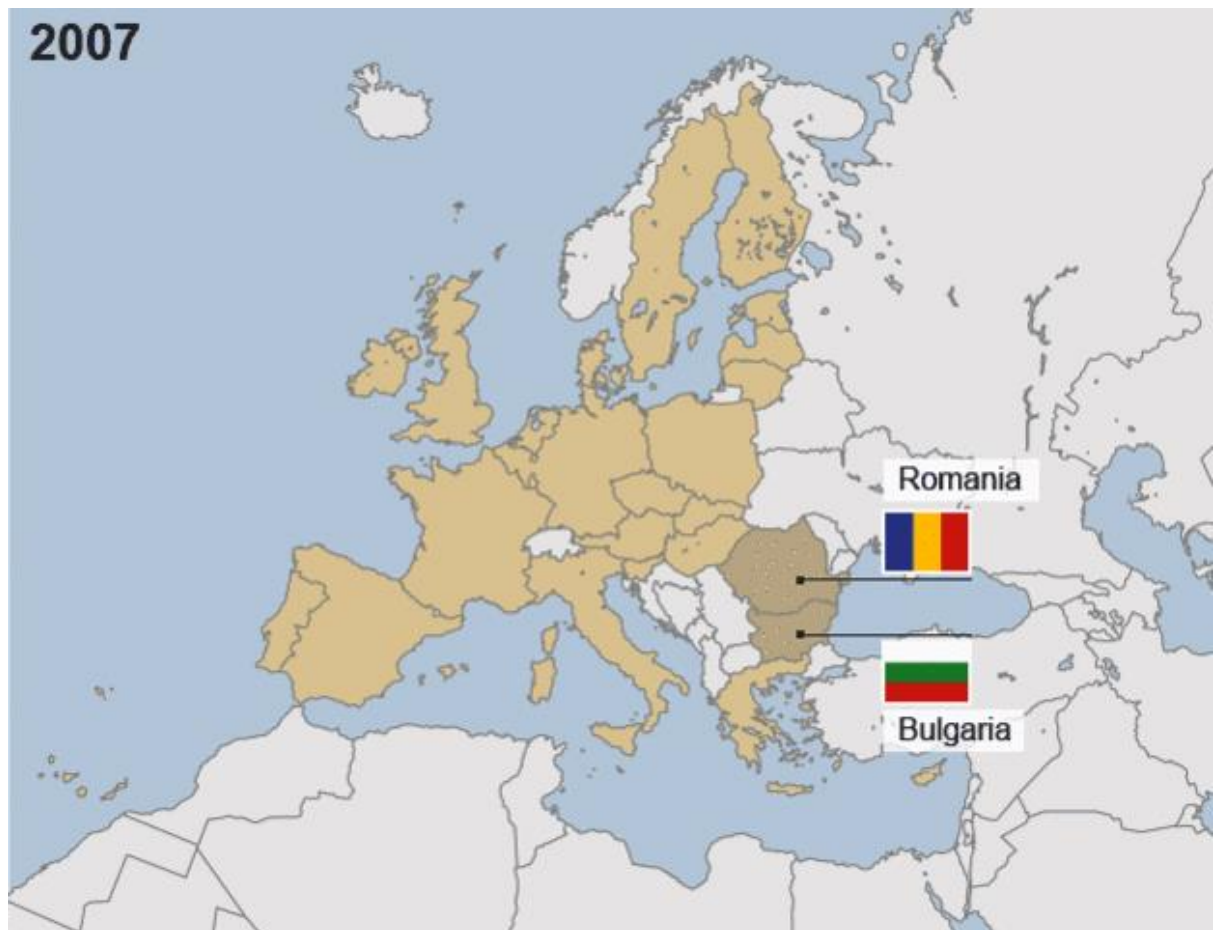
Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΠΡΟΣ ΒΟΡΡΑ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΟΙΧΟΣ

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΠΡΟΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΑΣ

Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΚΡΟΑΤΙΑΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΗΜΕΡΑ
ΠΛΗΡΗΣ ΧΑΡΤΗΣ 2015

ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΓΙΑ ΕΝΤΑΞΗ ΧΩΡΕΣ

2015

Συνθήκη των Παρισίων
1951

Συνθήκες της Ρώμης

1957

Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη - Λουξεμβούργο
1986

Συνθήκη του Μάαστριχτ
1992

Συνθήκη του Άμστερνταμ

1997

Συνθήκη της Νίκαιας

2001

Συνθήκη της Λισσαβόνας
2007